

Бүлэг 10 Хэрэгжүүлэх төлөвлөгөө

ҮХЦТ-ний хүрээнд санал болгож буй хөгжлийн төсөл, хөтөлбөрүүдийг 4 ангилж, Бүлэг 8-д тусгасан. Мөн эдгээр төсөл, хөтөлбөрүүдийн дэлгэрэнгүй танилцуулгыг Бүлэг 9-д нэгтгэсэн болно. Энэхүү бүлгийн 10.1-д төсөл, хөтөлбөрүүдийг хэрэгжүүлэх зохицуулалтыг танилцуулсан бөгөөд бүсийн хөгжлийн нэгдсэн хөтөлбөрийг хариуцаж хэрэгжүүлэх байгууллагуудыг санал болгосон. Санал болгож буй бүх төсөл, хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг хангахын тулд Бүлэг 8-д тусгасан хөгжлийн хувилбарын дагуу үе шатуудад хуваасан. Түүнчлэн, 10.2-т хөрөнгө оруулалтын хуваарилалтыг тусгасан болно. Энэ бүлгийн нэмэлт хэсэгт макро (улсын), мезо (бүсийн/аймгийн), микро (сумын) түвшинд хөгжлийн тэргүүлэх чиглэлийг тодорхойлох зорилгоор ҮХЦТ-ний хөгжлийн төсөл, хөтөлбөрүүдийн үнэлгээний системийг санал болгов.

10.1 Хэрэгжилт

10.1.1 Төсөл, хөтөлбөрүүдийн хэрэгжилт

Санал болгож буй ихэнх төсөл, хөтөлбөрүүдийг Монгол Улсын Засгийн газрын холбогдох агентлагууд хэрэгжүүлнэ. Төрийн бус байгууллага, нийгэмлэг, судалгааны хүрээлэн, хувийн хэвшил, Улаанбаатар хотын захиргаа, орон нутгийн удирдлага зэрэг байгууллагууд зарим төсөл, хөтөлбөрүүдийг хэрэгжүүлэхэд тодорхой хэмжээгээр оролцоно. Эдгээр байгууллагуудын оролцооноос хамаарч санал болгож буй төсөл, хөтөлбөрүүдийг байгууллага дундын төсөл, хөтөлбөр, салбарын төсөл, хөтөлбөр, хамтын ажиллагааны төсөл, хөтөлбөр, хот, аймагт хэрэгжүүлэх төсөл, хөтөлбөрүүд болон бусад төслүүд гэж ангилна. Төсөл, хөтөлбөрүүдийг хэрэгжүүлэх бүтцийг дараах хэсэгт тайлбарлав.

(1) Байгууллага дундын төсөл, хөтөлбөр

Холбогдох яамд байгууллага дундын төсөл, хөтөлбөрүүдийн хэрэгжилтэд оролцоно (Хүснэгт 10.1.1). Төслийг хэрэгжүүлэх байгууллага нь төслийн цар хүрээ, бүрэлдэхүүнийг эцэслэн тодорхойлох зорилгоор байгууллага дундын хороо эсвэл үүнтэй дүйцэх ажлын хэсгийг байгуулна. Үүний дараа төсөл, хөтөлбөрүүдийг хэрэгжүүлэх хуваарийг тодорхойлж, төсвийг нь бүхэлд нь эсвэл оролцогч байгууллагуудаар гаргаж, хэрэгжилтийг хангана.

Хүснэгт 10.1.1 Байгууллага дундын төсөл, хөтөлбөрүүд болон хэрэгжилтийг хариуцах байгууллагууд

Д/д	Хариуцах байгууллага	Төслийн нэр
I1.1	Шадар сайдын удирдлага дор ҮХГ	Хилийн Чөлөөт худалдааны бүс болон Эдийн засгийн тусгай бүсүүдийг дэмжих төсөл*
I1.2	Шадар сайдын удирдлага дор ҮХГ	Улаанбаатар хотын нисэх онгоцны буудлын Эдийн засгийн тусгай бүс /ЭЗТБ/-ийг хөгжүүлэх төсөл
I2	ҮХГ	Аж үйлдвэрийн кластеруудыг дэмжих хөтөлбөрүүд*
I10.2	БОАЖЯ	“Өртөө” авто зам дагуух үйлчилгээний цогцолборуудыг байгуулах төсөл*
I10.4	БХБЯ	Өвлийн спорт, амралтын төв байгуулах төсөл*
II1.1	ХХААХҮЯ	Малчдыг дэмжих бааз байгуулах төсөл*
II2.1	ХХААХҮЯ	Нутгийн удирдлага болон малчдын харилцаа холбоог бэхжүүлэх төсөл*
III6	ЗТХЯ	Улаанбаатар хотын тойруу зам ба сүлжээг хөгжүүлэх төсөл
III8	ЗТХЯ	Хотын захын болон тойруу замын дагуух орон нутгийн хотуудыг хөгжүүлэх төсөл
III10	УУХҮЯ	Орхон гол дээр урсацын тохируулга хийж, говийн бүс нутгийн ус хангамжийг нэмэгдүүлэх төсөл
IV2.1	ХХААХҮЯ	Хүнсний бүтээгдэхүүний хаягдлыг бууруулах төсөл
IV2.3	БСШУСЯ	Цементийн үйлдвэрийг ашиглан хатуу хог хаягдлыг эргэлтэд оруулах төсөл
IV6	Улаанбаатар	Туул голын усан цогцолбор байгуулах төсөл*
IV7.1	БХБЯ	Хот, суурины ус хангамжийг сайжруулах төсөл*
II7.3	ЭМЯ	Хүний дархлал хомсдолын вирус (ХДХВ), тэмбүү, гепатитын халдвар эхээс үрд дамжихаас урьдчилан сэргийлэх төсөл
IV8.1	БХБЯ	Бохир ус цэвэрлэх байгууламж барих, шинэчлэх төсөл
IV8.2	БХБЯ	Улаанбаатар хотын Дулааны цахилгаан станцуудын ашигласан усыг цэвэрлэх байгууламж барьж байгуулах төсөл
IV8.5	ХХААХҮЯ	Мал аж ахуйн фермийн бохир усыг цэвэрлэх байгууламж барих төсөл
IV9	ЭХЯ	Сэлэнгэ мөрний усан цахилгаан станцын далан байгуулах төсөл*

Эх сурвалж: ЖАЙКА-гийн Төслийн баг

(2) Салбарын төсөл, хөтөлбөр

Санал болгож буй төсөл, хөтөлбөрүүд дунд салбарын төсөл, хөтөлбөр олон байгаа ба тэдгээрийг Хүснэгт 10.1.2-т жагсаав. Энэ төрлийн төсөл, хөтөлбөрүүдийг хариуцаж хэрэгжүүлэх нэг, нэг байгууллагыг санал болгосон. I8.1, I8.2, I9.1, I9.2, I9.3, I9.4 дугаартай төслүүд нь эрчим хүчний эх үүсвэр болох ашигт малтмалтай холбоотой тул уг төслүүдийг УУХҮЯ, ЭХЯ хамтран хэрэгжүүлэх байдлаар санал болгосон. IV8.3, IV8.4 дугаартай төслүүдийг БХБЯ, ҮХГ хариуцаж хэрэгжүүлэхээр санал болгосон. ХХААХҮЯ-ны хэрэгжүүлэх ихэнх төслүүд хувийн хэвшлийн аж ахуйн нэгж, байгууллагын оролцоотой хэрэгжинэ. ХХААХҮЯ нь үйлдвэрлэл, системийн хөгжүүлэлт, суурилуулалт, ашиглалт, менежмент, хөрөнгө оруулалт зэрэг төслийн үйл ажиллагаанд хувийн хэвшлийг оролцуулах ба яамны зүгээс мэргэжлийн болон арга зүйн зөвлөгөө өгч, олон улсын буцалтгүй тусламжийн санхүүжилт, дэд бүтцийн хөрөнгө оруулалтыг татахад дэмжлэг үзүүлнэ. Төсөл, хөтөлбөр бүрийн төсвийг хэрэгжүүлэгч байгууллага тооцно.

Хүснэгт 10.1.2 Салбарын төсөл, хөтөлбөрүүд болон хэрэгжилтийг хариуцах байгууллагууд

Д/Д	Хариуцах байгууллага	Төслийн нэр
I3.1	ХХААХҮЯ	Ухаалаг хөдөө аж ахуйг дэмжих төсөл
I3.2	ХХААХҮЯ	Хүлэмжийн аж ахуйг дэмжих төсөл*
I4.1	ХХААХҮЯ	Тэжээлийн үйлдвэрлэлийг өргөжүүлэх төсөл
I4.2	ХХААХҮЯ	Мал аж ахуйд зориулсан МХТ-ийн хяналтын болон дэмжлэг үзүүлэх системийг нэвтрүүлэх төсөл*
I5.1	ХХААХҮЯ	Усжуулалтын төсөл
I5.2	ХХААХҮЯ	Тосны ургамлын тариалалтын төсөл
I5.3	ХХААХҮЯ	Чацарганы тариалалтын төсөл*
I7.1	ХХААХҮЯ	Хөргүүр, зоорийн сүлжээ байгуулах төсөл
I7.2	ХХААХҮЯ	Хүнсний түүхий эд, бүтээгдэхүүний гарал үүслийг тогтоох систем нэвтрүүлэх төсөл*
I8.1	УУХҮЯ, ЭХЯ	Газрын ховор элементийн хайгуулын төсөл
I8.2	УУХҮЯ, ЭХЯ	Эрдэс металлын нөөцийн хайгуулын төсөл
I9.1	УУХҮЯ, ЭХЯ	Нүүрс тээвэрлэлт, нүүрсний экспортыг дэмжих төсөл*
I9.2	УУХҮЯ, ЭХЯ	Нүүрсний ордын хайгуулын төсөл
I9.3	УУХҮЯ, ЭХЯ	Нүүрсний салбарын мастер төлөвлөгөөг боловсруулах төсөл
I9.4	УУХҮЯ, ЭХЯ	Нүүрс боловсруулах үйлдвэрлэлийн кластерыг хөгжүүлэх төсөл
I10.1	БОАЖЯ	Үлэг гүрвэлийн музей байгуулах төсөл
I10.6	БОАЖЯ, ҮСХ	Аялал жуулчлалын салбарын мэдээллийн сан байгуулах төсөл
II1.2	БСШУСЯ	Малчдын хүүхдэд гэр бүлийн орчинд сургуулийн өмнөх боловсрол олгох төсөл
II2.2	ҮСХ	Малчдын цогц мэдээллийн санг бий болгох төсөл
II5	БСШУСЯ	Бизнест чиглэсэн хүний нөөцийг хөгжүүлэх тэтгэлэгт хөтөлбөр
II6	БСШУСЯ	Боловсролын салбарын өргөн хүрээтэй шинэчлэлийн төсөл
II7.1	ЭМЯ	Эрүүл мэндийн анхан шатны тусламжийг сайжруулах төсөл*
II7.2	ЭМЯ	Эрүүл мэндийн мэдээллийн төв байгуулах төсөл
II7.4	ЭМЯ	Зайнаас эмнэлзүйн зөвлөгөө өгөх /Телемедицин/ болон Оношлогооны зорилго бүхий эрүүл мэндийн хөдөлгөөнт цахим тусламж үйлчилгээг нэвтрүүлэх төсөл
II8	ХНХЯ	Нийгмийн даатгал, тэтгэврийн шинэчлэлийн төсөл
III1	ЗТХЯ	Автозамын тойрог сүлжээ барьж байгуулах төсөл*
III2	ЗТХЯ	Аймаг хоорондын авто замуудыг барих, сайжруулах төсөл*
III3	ЗТХЯ	Аймгуудын тусгай зориулалтын авто замыг барьж байгуулах төсөл
III4	УБТЗ/МТЗ	Улаанбаатар хотыг тойрон гарах төмөр замын шугам (Богд Хаан шугам) сүлжээг барьж байгуулах төсөл*
III5	УБТЗ/МТЗ, ЗТХЯ	Хойд-урд чиглэлийн төмөр замын хүчин чадлыг нэмэгдүүлэх төсөл*
III9	БХБЯ	Улаанбаатар шинэ нисэх онгоцны буудлын дагуул хот байгуулах төсөл
III10	ЗТХЯ	Орон нутгийн агаарын тээврийг хөгжүүлэх
III11	БХБЯ	Бүсийн болон орон нутгийн хотуудыг хөгжүүлэх
IV1	ХХААХҮЯ	Хөрс хамгаалах, газрын доройтлоос урьдчилан сэргийлэх төсөл
IV2.2	ЗТХЯ	Хаягдал автомашиныг дахин боловсруулах парк байгуулах төсөл*
IV3.1	БХБЯ	Гэр хорооллыг хөгжүүлэх талаарх дүрэм, журам, заавар, нормыг боловсруулах төсөл*
IV4	БОАЖЯ	Хог хаягдлыг байгаль орчинд сөрөг нөлөөлөлгүйгээр газарт булшилж хадгалах байгууламж-ландфилл байгуулах төсөл
IV5	БХБЯ	Байгууламжийн ашиглалтын хугацааг уртасгах төсөл
IV8.3	БХБЯ	Ариутгах татуургын сүлжээг шинэчлэх, өргөтгөх төсөл
IV8.4	БХБЯ	Сумын төвийн бага оврын цэвэрлэх байгууламж барих төсөл*

Эх сурвалж: ЖАЙКА-гийн Төслийн баг

(3) Хамтын ажиллагааны төсөл, хөтөлбөр

Хамтын ажиллагааны төсөл, хөтөлбөрүүдийг хэрэгжүүлэхэд төр, хувийн хэвшил хамтарч оролцоно. Төслүүдийг Хүснэгт 10.1.3-т жагсаав. Төсөл, хөтөлбөрийн хэрэгжилттэй холбоотойгоор хувийн хэвшил, судалгааны хүрээлэн болон бусад байгууллагуудтай хамтран ажиллах чиг үүрэг бүхий зохицуулах байгууллагуудыг тодорхойлсон. Зохицуулах байгууллага нь шалгуур, стандартыг тогтоож, удирдамж өгөх ба хамтран ажиллаж буй ААН, байгууллагууд нь төслүүдийг хэрэгжүүлнэ. Зохицуулах байгууллага нь төслийн төсвийн хуваарилалтыг хийнэ.

Хүснэгт 10.1.3 Хамтын ажиллагааны төсөл, хөтөлбөрүүд болон зохицуулах байгууллагууд

Д/д.	Зохицуулах байгууллага	Төслийн нэр
I3.3	ҮХГ	Хөдөө аж ахуйн мэдээллийн технологийн паркуудыг хөгжүүлэх төсөл*
I6.1	ҮХГ	Үхрийн аж ахуй эрхлэх төсөл
I6.2	ҮХГ	Эрдэнэ шиш даршлах үйлдвэрлэлийн төсөл
I6.3	ҮХГ	Малын тэжээлийн төв байгуулах төсөл
I6.4	ҮХГ	Хуурай сүү үйлдвэрлэх технологи нэвтрүүлэх төсөл
II3	БСШУСЯ	Залуучууд, насанд хүрэгчдийн ур чадварыг сайжруулах, ажлын байр бий болгох төсөл*
III7	Улаанбаатар	Ачаа тээврийн терминалын газрыг ашиглах Улаанбаатар хотын дахин төлөвлөлт хийх төсөл
IV7.2	ХХААХҮЯ	Хөдөөгийн ус хангамжийн өргөтгөлийн төсөл

Эх сурвалж: ЖАЙКА-гийн Төслийн баг

(4) Хот, аймагт хэрэгжүүлэх төсөл, хөтөлбөрүүд

Хүснэгт 10.1.4 дэх төслүүдийг хот, нутгийн захиргааны байгууллагууд хариуцан хэрэгжүүлнэ. Орон нутгийн захиргааны байгууллагууд нь оногдсон төслүүдээ хэрэгжүүлэхийн тулд нутгийн иргэд, хувийн хэвшил, холбогдох талуудтай хамтран ажиллаж болно. Хот, аймгийн удирдлага нь холбогдох дэд бүтцийн зардлыг төсөвлөх бөгөөд хандивлагч эсвэл хувийн хөрөнгө оруулагчдаас санхүүжилт бүрдүүлэхэд дэмжлэг үзүүлнэ.

Хүснэгт 10.1.4 Хот, аймагт хэрэгжүүлэх төсөл, хөтөлбөрүүд

Д/д	Хэрэгжүүлэгч байгууллага	Төслийн нэр
I10.3	Улаанбаатар	Гэр хороолол дахь гар урлалын гудамж байгуулах төсөл
I10.5	Налайх дүүрэг	Налайхын уурхайн музей, соёл, боловсролын төв байгуулах төсөл
IV3.2	Улаанбаатар, зарим аймгууд	Гэр хорооллын ариун цэврийн байгууламжийг сайжруулах төсөл*
IV2.4	Улаанбаатар	Эко-парк байгуулах төсөл*

Эх сурвалж: ЖАЙКА-гийн Төслийн баг

(5) Бусад төслүүд

Хүснэгт 10.1.5-д жагсаасан гурван төслийг төрийн бус байгууллага, аж ахуйн нэгж, байгууллага хэрэгжүүлнэ. II9.1, II9.2 дугаартай төслүүдийг хэрэгжүүлэх зорилгоор Бүлгийн динамикийн төвийг олон нийтийн байгууллага болон бизнесийн байгууллагуудын дэмжлэгтэйгээр байгуулах бөгөөд Ерөнхий сайдын удирдлага дор төслийг хэрэгжүүлнэ.

Хүснэгт 10.1.5 Төрийн бус байгууллага, ААН, байгууллагын хэрэгжүүлэх төслүүд

Д/д	Хэрэгжүүлэгч байгууллага	Төслийн нэр
II4	Хараат Бус Судалгааны Хүрээлэн	Залуу эмэгтэйчүүдийн карьерыг дээшлүүлэх, дэмжих хөтөлбөр*
II9.1		Бүлгийн динамикийн төв байгуулах төсөл*
II9.2		Гүйцэтгэлийг үр дүнтэй болгоход чиглэсэн үйл ажиллагааны зөвлөгөө өгөх хөтөлбөр

Эх сурвалж: ЖАЙКА-гийн Төслийн баг

10.1.2 Бүсийн хөгжлийн нэгдсэн хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх зохицуулалт

Бүлэг 6-д шинээр тодорхойлсон бүс тус бүрийн хөгжлийн нэгдсэн 6 хөтөлбөрийг Бүлэг 8-д санал болгосон. Бүлэг 8-д тусгасан 4 төрөлд хуваасан төсөл, хөтөлбөрүүд нь бүсийн хөгжлийн нэгдсэн хөтөлбөрийг бүрдүүлнэ. Үүнд зам тээвэр, логистикийн дэд бүтцийн төслүүд, эрчим хүч, усны нөөцийг нэмэгдүүлэх төслүүд, хотын дэд бүтцийн төслүүд, газар тариалан, мал аж ахуй, хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэл, боловсруулалттай холбоотой төслүүд, боловсрол, эрүүл мэндийн үйлчилгээ зэрэг нийгмийн үйлчилгээний төслүүд багтаж байна. Бүсийн хөгжлийн нэгдсэн хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхэд төрийн байгууллага, хувийн хэвшил болон бусад байгууллагууд оролцоно.

Бүсийн хөгжлийн нэгдсэн хөтөлбөр тус бүрт багтаж буй төслүүдийг хэд хэдэн байгууллага хэрэгжүүлэх тул үйл ажиллагаагаа уялдуулж, цаг хугацаанд нь төслүүдээ хэрэгжүүлэх шаардлага тулгарна. Байгууллага дундын төслүүдээс ялгаатай нь эдгээр төслүүдийг хариуцаж хэрэгжүүлэх нэг байгууллагыг тодорхойлох нь ярвигтай юм. Бүсийн хөгжлийн нэгдсэн хөтөлбөрүүдийг амжилттай хэрэгжүүлэхийн тулд дараах хоёр нөхцөлийг хангах шаардлагатай. Эдгээр нь 1) хэд хэдэн байгууллагын оролцоог хангах зохицуулалтыг хийх газартай байх, 2) чадавх бүхий захиргааны байгууллагатай байх юм.

Дээрх нөхцөлийг хангахын тулд бүс бүрт Бүсийн хөгжлийн зөвлөл байгуулахыг зөвлөж байна. Уг зөвлөл нь бүсийн аймгийн засаг дарга, холбогдох яамд болон бусад байгууллагуудын төлөөллөөс бүрдэнэ. Энэ нь Засгийн газар болон аймгийн засаг захиргааг холбосон бүсийн засаг захиргаа байгуулах эхний алхам болж болох юм. Одоогийн байдлаар бүс нь засаг захиргааны нэгж биш бөгөөд аймгууд нь цөөн хүн амтай, эдийн засаг нь төрөлжөөгүй гэдэг шалтгаанаар чадамж нь хязгаарлагдмал байсаар байна. Бүлэг 6-д үзүүлсэнчлэн шинээр тодорхойлсон бүсүүд нь 200,000~500,000 хүн амтай байна. Бүсийн засаг захиргааны нэгж байгуулснаар бүрэлдэхүүндээ багтаж буй аймгуудын нөөцийг дайчлах, эдийн засгийн үр ашигтай үйл ажиллагааг хөгжүүлэх замаар бүсийн хөгжлийг хангах боломжийг бий болгож болно.

Бүсийн хөгжлийн зөвлөлийг эхэндээ шаардлагатай үед хуралддаг байдлаар байгуулж, ажиллуулна. Улмаар төлөвлөгдсөн үйл ажиллагааг дэмжих чиг үүрэгтэй байгууллага болгон зохион байгуулж болно. Бүсийн хөгжлийн зөвлөлийн үндсэн чиг үүргийг доор жагсаав. Үүнд:

- (a) Бүсийн хөгжлийн нэгдсэн хөтөлбөрийн төслүүдийг хянах;
- (b) Зарим төслүүдийг өөрчлөх, нэмэх;

- (с) Бүсийн хөгжлийн нэгдсэн хөтөлбөрийн төсөл тус бүрийг хэрэгжүүлэх хугацааг тодорхой болгохын тулд хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх үе шатыг тодорхойлох;
- (d) Нэн тэргүүний төслүүдийн төсвийг хэрэгжүүлэгч байгууллага тус бүрээр нь тооцох.
- (e) Бүсийн хөгжлийн зөвлөлөөс төсвийг тооцсоны дараагаар холбогдох яамдууд төслүүдээ цаг тухайд нь хэрэгжүүлэхийн тулд төсвийг нь гаргана.

Аймгийн захиргааны байгууллагын чадавх сайжирсны дараа Бүсийн хөгжлийн зөвлөл нь нэгдсэн хөтөлбөрийн хүрээнд бүсүүдэд хэрэгжүүлэх дараа дараагийн төслүүдийг боловсруулж, хэрэгжүүлж болно. Түүнчлэн Бүсийн хөгжлийн нэгдсэн хөтөлбөрүүдэд зориулан тусгай данс нээх буюу бүсийн хөгжлийн төсвийг төсөвлөж болно. Бүсийн хөгжлийн төсвийг бий болгох нь яам, агентлагуудын хувьд салбарын төслүүдээ дэмжих нэмэлт хөшүүрэг болно. Үүнээс гадна аймгийн захиргааны байгууллага Бүсийн хөгжлийн нэгдсэн хөтөлбөрийг боловсруулах, хэрэгжүүлэгч байгууллагуудын үйл ажиллагааг уялдуулахад дэмжлэг үзүүлнэ.

Бүсийн хөгжлийн зөвлөлийг Монгол Улсын Засгийн газрын бүс нутгийн хөгжлийн албан ёсны институт болгон байгуулсны дараа доорх үйл ажиллагааг хэрэгжүүлж болно. Нэгдүгээрт Бүсийн хөгжлийн зөвлөлийн гишүүнчлэлд дараах байгууллагууд багтаж болно. Үүнд:

- (a) Орон нутгийн засаг захиргааны нэгжүүд: аймгийн засаг дарга, хотын захирагч, сумын засаг дарга, бүсийн хөгжлийн тулгуур төв хот болон орон нутгийн хөгжлийн төв хотын дарга нар;
- (b) Төрийн байгууллагууд: ҮХГ, БХБЯ, ХХААХҮЯ, ЭМЯ, БСШУСЯ, УУХҮЯ, ЗТХЯ болон бусад төрийн байгууллагууд;
- (c) Хувийн хэвшил: тухайн бүс нутагт үйл ажиллагаа явуулж буй хувийн компани, ТББ, нийгэмлэг зэрэг хувийн хэвшлийн төлөөллүүд;
- (d) Дээрх гишүүдийн дийлэнхийн саналаар зөвшөөрсөн тусгай гишүүд.

Хоёрдугаарт Бүсийн хөгжлийн зөвлөлийн чиг үүргийг дараах байдлаар тодорхойлж болно. Үүнд:

- (a) Бүсийн хөгжлийн төлөвлөгөө, хөтөлбөр, холбогдох бодлого, хамрах хүрээ, төлөвлөгөөг боловсруулах, хэрэгжүүлэх, хянах, үнэлэх ажлыг зохицуулах;
- (b) Аймаг, хот, салбарын агентлагууд, улсын их, дээд сургууль, коллеж, төрийн өмчит болон зохицуулалттай компаниуд, хөгжлийн тусгай байгууллагуудын батлагдсан хөгжлийн төлөвлөгөөг бүсийн хөгжлийн нэгдсэн төлөвлөгөөнд тусгах;
- (c) Бүсийн хөрөнгө оруулалтын жилийн болон урт хугацааны хөтөлбөрийг хянан үзэж, эрэмбэлэж, улсын төсөвт тусгуулах;
- (d) Бүсийн хөгжлийн зорилт, бодлого, стратегийг хэрэгжүүлэх зорилгоор тухайн бүс нутагт хөрөнгө оруулалт татах, хөрөнгө оруулалтыг хуваарилах ажлыг дэмжиж, чиглүүлэх;

(е) Бүс нутагт үйл ажиллагаа явуулдаг төрийн байгууллагууд, орон нутгийн засаг захиргааны нэгжүүд, улсын коллеж, их дээд сургуулиуд, төрийн өмчит болон зохицуулалттай компаниудын хэрэгжүүлж буй хөгжлийн төслүүдийн хяналт, үнэлгээтэй холбоотой үйл ажиллагааг зохицуулах.

10.2 Хэрэгжүүлэх үе шат ба хөрөнгө оруулалтын хөтөлбөр

10.2.1 Төсөл, хөтөлбөрүүдийн үе шат

Бүлэг 8-д санал болгосон төсөл, хөтөлбөрүүдийг 4 ангилж, хуваасан. Үүнд: 1) эдийн засаг, экспортыг төрөлжүүлэх төслүүд, 2) бүх талын оролцоо, хүртээмжийг сайжруулах төслүүд, 3) нутаг дэвсгэрийн орон зайн төлөвлөлтийг бэхжүүлэх төслүүд болон 4) ногоон хөгжлийг дэмжих төслүүд багтаж байна. Бүх төсөл, хөтөлбөрийг гурван үе шаттайгаар хэрэгжүүлнэ. Үүний зэрэгцээ төсөл, хөтөлбөрүүдийг эрэмбэ, дараалалтайгаар хэрэгжүүлнэ. Санал болгож буй төсөл, хөтөлбөрүүдийн эрэмбэ дарааллыг тодорхойлох зорилгоор тайлангийн 8.1-д үзүүлсэн хөгжлийн хувилбартай уялдуулан төсөл, хөтөлбөрүүдийг хэрэгжүүлэх үе шатыг Хүснэгт 10.2.1-д тусгав.

Хүснэгт 10.2.1 Төсөл, хөтөлбөрүүдийн үе шат

Төсөл, хөтөлбөрүүд	I үе шат (~2025)	II үе шат (2026-30)	III үе шат (2031~40)
I. Эдийн засаг, экспортыг төрөлжүүлэх төслүүд	<ul style="list-style-type: none"> - Уул уурхайн салбар нь хариуцлагатай уул уурхай руу аажмаар шилжих ба улсын хэмжээнд ЭЗ-ийн гол салбар хэвээр байна. - Түүхий нүүрсийг угаан, баяжуулж, шахмал түлш үйлдвэрлэн, чанартай нүүрсийг дотоодын зах зээлд нийлүүлнэ. - Газар тариалан болон мал аж ахуйн гаралтай түүхий эдэд анхан шатны боловсруулалт хийх эдийн засгийн шинэ үйл ажиллагааг нэвтрүүлнэ. - Чацаргана болон мал аж ахуйн үйлдвэрлэлийн кластерыг хөгжүүлж эхэлнэ. - Томоохон хотуудыг холбосон гол авто замын дагуу хагас эрчимжсэн мал, амьтны аж ахуйг хөгжүүлэн, чанартай мах, махан бүтээгдэхүүн, сүү, сүүн бүтээгдэхүүнийг үйлдвэрлэнэ. - Мал аж ахуй, газар тариалангийн үйлдвэрлэлийг хослуулсан аж ахуйг хөгжүүлнэ. - Дотоодын малын тэжээл болон хүнсний ногооны хэрэгцээг хангахын тулд газар тариаланг өргөжүүлнэ. - Инновацид суурилсан ХАА-н салбарыг хөгжүүлнэ. МХХТ-д суурилсан мал аж ахуйг 	<ul style="list-style-type: none"> - Хариуцлагатай уул уурхайг өргөн хүрээнд хөгжүүлэх ба уул уурхайн салбарын эзлэх хувь буурна. - Цэвэр нүүрс үйлдвэрлэх шинэ технологи нэвтрүүлнэ. - Төмөр, зэсийг боловсруулан нэмүү өртөг шингэсэн эцсийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэнэ. - Уран, газрын ховор элементүүд зэрэг уул уурхайн шинэ бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэнэ. - Чацаргана болон мал аж ахуйн үйлдвэрлэлийн кластерыг бүрэн хөгжүүлж эцсийн бүтээгдэхүүнийг төрөлжүүлнэ. - Хөргүүр, зоорийн сүлжээ байгуулж, хүнсний түүхий эд, бүтээгдэхүүний гарал үүслийг тогтоох системийг нэвтрүүлнэ. - Бусад үйлдвэрлэлийн кластерыг хөгжүүлж эхэлнэ. - Инновацид суурилсан ХАА-н салбарын хөгжил, МХХТ-д суурилсан мал аж ахуйг өргөжүүлнэ. - ОХУ, БНХАУ-ын хил дагуух чөлөөт бүс болон эдийн засгийн тусгай бүсүүдийн хөгжлийг эрчимжүүлнэ. - Олон төрлийн аялал жуулчлалын бүтээгдэхүүнийг хөгжүүлэх 	<ul style="list-style-type: none"> - МХХТ бүхий үйлдвэрлэлийн кластеруудыг ашиглан эдийн засаг, экспортын бүтээгдэхүүнийг төрөлжүүлэх боломжийг бүрэн ашиглана. - Өндөр бүтээмжтэй газар тариалан, мал аж ахуй эрхэлнэ. - Орон нутгийн онцлогтой бүтээгдэхүүнийг ашиглан аялал жуулчлал, алжаал тайлах үйлчилгээ хослуулсан цогцолборыг байгуулна. - Үйлчилгээнд суурилсан кластеруудыг хөгжүүлнэ. - Дэлхийн зах зээлд чанараараа танигдсан брендийг бий болгох экспортын бүтээгдэхүүнийг хөгжүүлнэ. - Үйлчилгээнд суурилсан кластеруудыг хөгжүүлж, хил дагуух чөлөөт бүс болон эдийн засгийн тусгай бүсүүдийг бүрэн хөгжүүлнэ.

	<p>хөгжүүлнэ.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Улаанбаатар хотын ойролцоо аж үйлдвэрийн парк, сонгогдсон зарим газруудад хөдөө аж ахуйн мэдээллийн технологийн паркыг хөгжүүлнэ. - Хүний гараар бүтээгдсэн аялал жуулчлалын үзмэрүүдийг хөгжүүлнэ. 	<p>зорилгоор дотоодын аяллын агентлаг, тур операторууд нь олон улсын аялал жуулчлалын агентлагуудтай шууд хамтран ажиллана.</p>	
<p>II. Бүх талын оролцоо, хүртээмжийг сайжруулах төслүүд</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Нийгмийн салбарын төсөв, хөрөнгийг бүхэлд нь эргэн харж, дахин хуваарилалт хийнэ. - Мэргэжлийн боловсрол, дээд боловсролын тогтолцоо болон сургуулийн өмнөх боловсролын тогтолцоог сайжруулах боловсролын салбарын цогц шинэчлэлийг эхлүүлнэ. - Анхан шатны болон урьдчилан сэргийлэх эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээг хөгжүүлнэ. - Малчдыг дэмжих хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ. - Ур чадварыг сайжруулах сургалт, ур чадварт тохирсон ажлын байрны зуучлалыг бий болгоно. 	<ul style="list-style-type: none"> - Сургуулийн өмнөх болон бага боловсролын тогтолцоог сайжруулж нийгэм, эдийн засгийн хөгжлийн шинэ загварын талаарх мэдлэг, ойлголтыг дээшлүүлнэ. - Хөгжлийн шинэ загвар руу шилжиж, нийгмийн сэтгэлгээ өөрчлөгдөхөд хүүхдүүд чухал үүрэг гүйцэтгэнэ. - Эрүүл мэндийн анхан шатны болон урьдчилан сэргийлэх тусламжийг түгээн эрүүл ажиллах хүчийг нэмэгдүүлнэ. 	<ul style="list-style-type: none"> - Гадаадад ажиллаж, амьдарч байгаад Монгол Улсад буцаж ирсэн иргэдийн нийгмийн асуудлыг орхигдуулалгүй бүх хүнд хүртээмжтэй, чанартай нийгмийн цогц үйлчилгээг үзүүлнэ. - Иргэдийн амьжиргаагаа дээшлүүлэх үйл ажиллагааг экспортын бараа бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэгчдэд нийлүүлэлт хийдэг орон нутгийн үйлдвэрлэлтэй холбосноор ядуурлыг бүрэн устгана.
<p>III. Нутаг дэвсгэрийн орон зайн төлөвлөлтийг бэхжүүлэх төслүүд</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Тойрог коридорын хэсэг болох гол замуудыг сайжруулна. -Аймгийн төвүүдийг холбосон замуудыг хатуу хучилттай болгоно. -Улаанбаатар хотын дагуул хотуудыг хөгжүүлж эхэлнэ. -Аялал жуулчлал, аж үйлдвэр, уул уурхайд түшиглэсэн хотуудын дэд бүтцийг сайжруулна. -Цөөн тооны хотыг сонгож, олон улсын худалдаа логистикийн төв болгон хөгжүүлж эхэлнэ. -Төмөр замын бүтээн байгуулалт, хилийн боомтын барилга, байгууламж зэрэг тээвэр, логистикийн сүлжээг бүрдүүлдэг томоохон байгууламжуудын ТЭЗҮ-г боловсруулна. -Нийгмийн үйлчилгээний хүртээмжийг сайжруулах, хөдөө аж ахуйн боловсруулах үйлдвэрлэлийн түүхий эд бэлтгэх, тээвэрлэх, бүтээгдэхүүнийг зах зээлд гаргах зорилгоор хөдөө орон нутгийн авто замыг сайжруулна. 	<ul style="list-style-type: none"> -Монгол Улсын нутаг дэвсгэрийг жигд хамарсан тойрог коридорыг байгуулна. -Баруун бүсийн Улиастай болон Зүүн бүсийн Өндөрхаан хотыг Улаанбаатар хотоор дайруулан холбосон харилцаа холбооны суурь шугамыг барина. - Улаанбаатар хотын дагуул хотуудыг эрчимтэй хөгжүүлнэ. -Хотын зэрэглэлийн хувьд томд тооцогдох хот, суурингуудыг тодорхойлсон чиг үүргийн дагуу хөгжүүлнэ. -Хөдөө орон нутгийн авто замыг үргэлжлүүлэн сайжруулна. -Уул уурхай болон аялал жуулчлалын томоохон бүтээн байгуулалттай холбоотой дэд бүтцийг барьж, байгуулна. 	<ul style="list-style-type: none"> -Тойрог коридорыг байгуулснаар авто замын гол сүлжээ бүрэн ашиглалтад орох ба түүнийг даган хөдөө, орон нутгийг холбосон замын сүлжээ өргөжин, хөгжинэ. -Түүхий эд бэлтгэх, боловсруулах үйлдвэр, логистикийн төвүүдийг холбосон олон үйлдэлт системд суурилсан тээвэр, логистикийн сүлжээг байгуулна. -Олон үйлдэлт системийн нэг хэсэг болох төмөр замыг зорчигч тээвэрт түлхүү ашиглана. -Том хотуудын чиг үүргийг нарийвчлан тодорхойлсноор хотуудын зэрэглэл илүү боловсронгуй болно. -Нэг нэгнийхээ хөгжилд эерэгээр нөлөөлдөг томоохон хотуудын сүлжээг бий болгохын тулд хөрш зэргэлдээ орнуудын хотуудыг (Өвөр Монголын өөртөө засах орон, ОХУ-ын Бүгд Найрамдах Буриад Улсын хот г.м.) хотын

			зэрэглэлд хамруулна.
IV. Ногоон хөгжлийг дэмжих төслүүд	<ul style="list-style-type: none"> -Уул уурхайгаас үүдэлтэй байгаль орчны сөрөг асуудал тулгарсаар байна. -Хариуцлагатай уул уурхайн талаар иргэдийн мэдлэг нэмэгдэнэ. -Улаанбаатар хотын дагуул хотууд хөгжиж, нийслэл хотод тулгардаг байгаль орчны асуудлууд багасна. -Гэр хороолол дахь амьдрах орчин сайжирна. -Хяналттай бэлчээрийг ашигладаг болно. -Авто машины хаягдлыг дахин боловсруулж эхэлснээр дахин боловсруулалт хийдэг нийгмийг цогцлоож эхэлнэ. -Орон нутгийн иргэдийн оролцоотойгоор байгаль орчны асуудалд хяналт тавих орон нутгийн захиргааны чадавхийг байнга сайжруулна. 	<ul style="list-style-type: none"> -Хариуцлагатай уул уурхайн талаар иргэдийн мэдлэг нэмэгдэж, уул уурхайгаас үүдэлтэй байгаль орчны сөрөг асуудал буурч эхэлнэ. -Улаанбаатар хотын дагуул хотууд хөгжиж, нийслэл хотод тулгардаг байгаль орчны асуудлууд улам буурна. -Гэр хороолол дахь амьдрах орчин улам сайжирна. -Аймгийн төвүүдэд хотод тулгардаг байгаль орчны асуудлууд тулгарч эхэлнэ. - Дахин боловсруулалтын бизнесүүд өргөжиж эхэлнэ. -Бэлчээр ашиглалттай холбоотойгоор орон нутгийн захиргааны байгаль орчны асуудалд хяналт тавих чадавх сайжирна. 	<ul style="list-style-type: none"> -Орон нутагт байгаль орчны хяналт ихээр сайжирна. -Орон нутгийн төсвийг нэмэгдүүлснээр хатуу хог хаягдлын менежмент, ус хангамж, ус зайлуулах сувагтай холбоотой байгаль орчинд тулгамдаж буй асуудлууд багасна. -Нийслэл хот нөөц боллоцоогоо ногоон байгууламж, амарч зугаалах орчин бүхий чанартай амьдрах орчинг бүрдүүлэхэд ашиглана.

Эх сурвалж: ЖАЙКА-гийн Төслийн баг

10.2.2 Санал болгож буй төсөл, хөтөлбөрүүдийн хөрөнгө оруулалтын хөтөлбөр

(1) Төсөл, хөтөлбөрүүдийн хөрөнгө оруулалтын хөтөлбөр

Санал болгож буй төсөл, хөтөлбөрүүдийг хэрэгжүүлэх хугацааг тодорхойлохын тулд гурван үе шатад хуваах байдлаар тэргүүлэх чиглэлүүдийг нь үнэлсэн. Төсөл, хөтөлбөрүүдийг хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай төсөв хөрөнгийн ерөнхий тооцоог үе шатуудаар гаргаж, Хүснэгт 10.2.2-оос 10.2.5-т төсөл тус бүрээр харуулав. Хүснэгт 10.2.2-т улаанаар тодруулсан төслийн зардал нь төслийн цар хүрээ, үйл ажиллагааг харгалзан ерөнхийлөн тооцоолсон зардал болно.

Тус тайлангийн 8.3-т дурдсан бүс нутгийн хөгжлийн 6 нэгдсэн хөтөлбөрийг мөн үе шаттайгаар хэрэгжүүлнэ. Бүс нутгийн хөгжлийн нэгдсэн хөтөлбөрт багтаж буй төслүүд нь хөрөнгө оруулалтаас хамаарах ч нэгдсэн хөтөлбөрийн үр дүнтэй хэрэгжилтийг хангах үүднээс зарим төслүүдийг тэргүүлэх чиглэлээр хэрэгжүүлэх шаардлагатай байж болох юм. Хөрөнгө оруулалтын нарийн тооцооллыг хийхэд төслүүдийн хэрэгжилтэд нөлөөлөх бусад хүчин зүйлсийг нэмж тусган оруулж болно.

Хөрөнгө оруулалтын нарийн тооцоололд үндэслэн төсөл, хөтөлбөрүүдийг хамаарах яамд, агентлагуудын төлөвлөгөөнд тусгана. 9.2.2 хэсэгт санал болгосноор Бүс нутгийн хөгжлийн нэгдсэн хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхэд зориулж төсөв, хөрөнгийг тусгайлан төсөвлөж болно. Ингэснээр яамд, агентлагуудын Бүс нутгийн хөгжлийн нэгдсэн хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх хамтын ажиллагаа, үйл ажиллагааны уялдааг илүү үр дүнтэй болгож болно.

Хүснэгт 10.2.2 Санал болгож буй эдийн засаг, экспортыг төрөлжүүлэх төслүүдийн хөрөнгө оруулалтын хөтөлбөр

Төслийн дугаар	Төслийн нэр	Хэрэгжүүлэгч	Төслийн зардал (сая ам.доллар)			
			Нийт	I үе шат	II үе шат	III үе шат
I1	Чөлөөт худалдааны бүс, Эдийн засгийн тусгай бүсүүдийг хөгжүүлэх төслүүд	ТХХТ	159	59	50	50
I1.1	Хилийн Чөлөөт худалдааны бүс болон Эдийн засгийн тусгай бүсүүдийг дэмжих төсөл *	ТХХТ	300	100	100	100
I1.2	Улаанбаатар хотын нисэх онгоцны буудлын Эдийн засгийн тусгай бүс /ЭЗТБ/-ийг хөгжүүлэх төсөл	ТХХТ	50	25	25	
I2	Аж үйлдвэрийн кластеруудыг дэмжих хөтөлбөрүүд	Яамд, агентлагууд хамтарна (ҮХГ)	15	15		
I2.1	Чацарганы үйлдвэрлэлийн кластер хөгжүүлэх төсөл*	Яамд, агентлагууд хамтарна (ҮХГ)	5	5		
I2.2	МАН-н үйлдвэрлэлийн кластер хөгжүүлэх төсөл *	Яамд, агентлагууд хамтарна (ҮХГ)	5	5		
I3	Инновацид суурилсан ХАА-н салбарыг хөгжүүлэх төслүүд					
I3.1	Ухаалаг хөдөө аж ахуйг дэмжих төсөл	ХХААХҮЯ	1	1		
I3.2	Хүлэмжийн аж ахуйн хандлагыг дэмжих төсөл *	ХХААХҮЯ	3	3		
I3.3	Хөдөө аж ахуйн мэдээллийн технологийн паркийг хөгжүүлэх төсөл *	ТХХТ	26	26		
I4	МАН, газар тариалангийн салбар хосолсон төслүүд					
I4.1	Тэжээлийн үйлдвэрлэлийг өргөжүүлэх төсөл	ХХААХҮЯ	5	5		
I4.2	Мал аж ахуйд зориулсан МХТ-ийн хяналтын болон дэмжлэг үзүүлэх системийг нэвтрүүлэх төсөл*	ХХААХҮЯ	3	3		
I5	Газар тариалангийн салбарыг өргөжүүлэх төслүүд					
I5.1	Усжуулалтын төсөл	ХХААХҮЯ	14	14		
I5.2	Тосны ургамлын тариалалтын төсөл	ХХААХҮЯ	5	5		
I5.3	Чацарганы тариалалтын төсөл*	ХХААХҮЯ	5	5		
I6	Үхрийн аж ахуйн хосолсон төслүүд					
I6.1	Үхрийн аж ахуй эрхлэх төсөл	ТХХТ(ҮХГ)	3	3		
I6.2	Эрдэнэ шиш даршлах үйлдвэрийн төсөл	ТХХТ(ҮХГ)	12	12		
I6.3	Малын тэжээлийн төв байгуулах төсөл	ТХХТ(ҮХГ)	3	3		
I6.4	Хуурай сүү үйлдвэрлэх технологи нэвтрүүлэх төсөл	ТХХТ(ҮХГ)	3	3		
I7	Хөдөө аж ахуйн салбарын зах зээлийн орчинг сайжруулах төслүүд					
I7.1	Хөргүүр, зоорийн сүлжээ байгуулах төсөл	ХХААХҮЯ	2	2		
I7.2	Хүнсний түүхий эд, бүтээгдэхүүний гарал үүслийг тогтоох систем нэвтрүүлэх төсөл*	ХХААХҮЯ	5	5		
I8	Уул уурхайн бүтээгдэхүүнийг төрөлжүүлэх төсөл, хөтөлбөрүүд					
I8.1	Газрын ховор элементийн хайгуулын төсөл	УУХҮЯ, ЭХЯ	5	5		
I8.2	Эрдэс металлын нөөцийн хайгуулын	УУХҮЯ, ЭХЯ	5	5		

	төсөл					
I9	Нүүрсний салбарын шинэчлэлийн төслүүд	УУХҮЯ, ЭХЯ				
I9.1	Нүүрс тээвэрлэлт, нүүрсний экспортыг дэмжих төсөл*	УУХҮЯ, ЭХЯ	50	50		
I9.2	Нүүрсний ордын хайгуулын төсөл	УУХҮЯ, ЭХЯ	10	10		
I9.3	Нүүрсний салбарын мастер төлөвлөгөөг боловсруулах төсөл	УУХҮЯ, ЭХЯ	5	5		
I9.4	Нүүрс боловсруулах үйлдвэрлэлийн кластерыг хөгжүүлэх төсөл	УУХҮЯ, ЭХЯ	5	5		
I10	Жуулчдыг татах үзвэрүүдийг нэмэгдүүлэх төслүүд					
I10.1	Үлэг гүрвэлийн музей байгуулах төсөл	ТХХТ (БОАЖЯ)	5	5		
I10.2	“Өртөө” авто зам дагуух үйлчилгээний цогцолбор байгуулах төсөл*	ЗТХЯ, БОАЖЯ, БХБЯ	15	5	5	5
I10.3	Гэр хороолол дахь гар урлалын гудамж байгуулах төсөл	ТХХТ (НЗДТГ)	5	5		
I10.4	Өвлийн спорт, амралтын төв байгуулах төсөл*	ЗТХЯ, БОАЖЯ, БХБЯ	10	5	5	
I10.5	Налайхын уурхайн музей, соёл, боловсролын төв байгуулах төсөл	Яамд, агентлагууд хамтарна (Налайх дүүрэг)	20	5	10	5
I10.6	Аялал жуулчлалын салбарын мэдээллийн сан байгуулах төсөл	БОАЖЯ, ҮСХ	5	5		

Эх сурвалж: ЖАЙКА-гийн Төслийн баг

Хүснэгт 10.2.3 Санал болгож буй бүх талын оролцоо, хүртээмжийг сайжруулах төслүүдийн хөрөнгө оруулалтын хөтөлбөр

Төслийн дугаар	Төслийн нэр	Хэрэгжүүлэгч	Төслийн зардал (сая ам.доллар)			
			Нийт	I үе шат	II үе шат	III үе шат
I11	Залуу малчдыг дэмжих төслүүд					
I11.1	Малчдыг дэмжих бааз байгуулах төсөл *	Яамд, агентлагууд хамтарна (ХХААХҮЯ)	80	30	30	20
I11.2	Малчдын хүүхдэд гэр бүлийн орчинд сургуулийн өмнөх боловсрол олгох төсөл	БСШУСЯ	60	20	20	20
I12	Мэдээлэл, харилцаа холбооны технологийг мал аж ахуйн салбарт ашиглах төслүүд					
I12.1	Нутгийн удирдлага болон малчдын харилцаа холбоог бэхжүүлэх төсөл *	Яамд, агентлагууд хамтарна (ХХААХҮЯ)	15	5	10	
I12.2	Малчдын цогц мэдээллийн санг бий болгох төсөл	ҮСХ, Аймгийн ЗДТГ	15	5	10	
I13	Залуучууд, насанд хүрэгчдийн ур чадварыг сайжруулах, ажлын байр бий болгох төсөл	Яамд, агентлагууд хамтарна (БСШУСЯ)	15	3	5	7
I14	Залуу эмэгтэйчүүдийн карьерыг дээшлүүлэх, дэмжих хөтөлбөр *	Хараат бус судалгааны хүрээлэн	9	4	3	2
I15	Бизнес чиглэсэн хүний нөөцийг хөгжүүлэх тэтгэлэгт хөтөлбөр	БСШУСЯ	30	6	12	12
I16	Боловсролын салбарын өргөн хүрээтэй шинэчлэлийн төсөл*	БСШУСЯ	37	7	20	10
I17	Эрүүл мэндийн үйлчилгээг сайжруулах төсөл, хөтөлбөрүүд					
I17.1	Эрүүл мэндийн анхан шатны тусламжийг сайжруулах төсөл *	ЭМЯ	43	13	20	10
I17.2	Эрүүл мэндийн мэдээллийн төв байгуулах төсөл	ЭМЯ	20	10	10	

II7.3	Хүний дархлал хомсдолын вирус (ХДХВ), тэмбүү, гепатитын халдвар эхээс хүүхдэд дамжихаас урьдчилан сэргийлэх төсөл	Яамд, агентлагууд хамтарна (ЭМЯ)	1	1		
II7.4	Зайнаас эмнэлзүйн зөвлөгөө өгөх /Телемедицин/ болон Оношлогооны зорилго бүхий эрүүл мэндийн хөдөлгөөнт цахим тусламж үйлчилгээг нэвтрүүлэх төсөл	ЭМЯ	50	10	20	20
II8	Нийгмийн даатгал, тэтгэврийн шинэчлэлийн төсөл	ХНХЯ	26	6	10	10
II9	Бизнесийн шинэ соёл, сэтгэлгээг хөгжүүлэх төслүүд					
II9.1	Бүлгийн динамикийн төв байгуулах төсөл*	Бүлгийн динамикийн төв (шинэ)	13	3	10	
II9.2	Гүйцэтгэлийг үр дүнтэй болгоход чиглэсэн үйл ажиллагааны зөвлөгөө өгөх хөтөлбөр	Бүлгийн динамикийн төв (шинэ)	13	3	10	

Эх сурвалж: ЖАЙКА-гийн Төслийн баг

Хүснэгт 10.2.4 Санал болгож буй нутаг дэвсгэрийн орон зайн төлөвлөлтийг бэхжүүлэх төслүүдийн хөрөнгө оруулалтын хөтөлбөр

Төслийн дугаар	Төслийн нэр	Хэрэгжүүлэгч	Төслийн зардал (сая ам.доллар)			
			Нийт	I үе шат	II үе шат	III үе шат
III1	Автозамын тойрог сүлжээ барьж байгуулах төсөл*	ЗТХЯ	248	123	125	
III2	Аймаг хоорондын авто замуудыг барих, сайжруулах төсөл *	ЗТХЯ	390	50	211	129
III3	Аймгуудын тусгай зориулалтын авто замыг барьж байгуулах төсөл	ЗТХЯ	709	214	284	211
III4	Улаанбаатар хотыг тойрон гарах төмөр замын шугам (Богд Хаан шугам) сүлжээг барьж байгуулах төсөл*	УБТЗ/МТЗ	400	300	100	
III5	Хойд-урд чиглэлийн төмөр замын хүчин чадлыг нэмэгдүүлэх төсөл *	УБТЗ/МТЗ, ЗТХЯ	252	202	50	
III6	Улаанбаатар хотын тойруу зам, сүлжээг хөгжүүлэх төсөл	Яамд, агентлагууд хамтарна (ЗТХЯ)	80	20	40	20
III7	Улаанбаатар хотын ачаа тээврийн терминалын газрыг ашиглан дахин төлөвлөлт хийх төсөл	ТХХТ (УБТЗ)	50	10	40	
III8	Хотын захын болон орон нутгийн тойруу замуудыг хөгжүүлэх төсөл	Яамд, агентлагууд хамтарна (ЗТХЯ)	23	15	8	
III9	Улаанбаатар хотын шинэ нисэх онгоцны буудалд түшиглэсэн дагуул хот байгуулах төсөл *	ТХХТ (БХБЯ)	11	6	5	
III10	Орон нутгийн агаарын тээврийг хөгжүүлэх	ЗТХЯ	72	14	48	36
III11	Бүсийн болон орон нутгийн хотуудыг хөгжүүлэх	БХБЯ	106	42	40	24
III12	Орхон гол дээр урсацын тохируулга хийж, говийн бүс нутгийн ус хангамжийг нэмэгдүүлэх төсөл	Яамд, агентлагууд хамтарна (ЭХЯ, БОАЖЯ)	830	30	500	300

Эх сурвалж: ЖАЙКА-гийн Төслийн баг

Хүснэгт 10.2.5 Санал болгож буй ногоон хөгжлийг дэмжих төслүүдийн хөрөнгө оруулалтын хөтөлбөр

Төслийн дугаар	Төслийн нэр	Хэрэгжүүлэгч	Төслийн зардал (сая ам.доллар)			
			Нийт	I үе шат	II үе шат	III үе шат
IV1	Хөрс хамгаалах, газрын доройтлоос урьдчилан сэргийлэх төсөл	ХХААХҮЯ	1	1		
IV2	Хог хаягдлыг дахин боловсруулах төслүүд					
IV2.1	Хүнсний бүтээгдэхүүний хаягдлыг бууруулах төсөл	Яамд, агентлагууд хамтарна (ХХААХҮЯ)	1	1		
IV2.2	Хаягдал автомашиныг дахин боловсруулах парк байгуулах төсөл*	ЗТХЯ	50	10	20	20
IV2.3	Цементийн үйлдвэрийг ашиглан хатуу хог хаягдлыг эргэлтэд оруулах төсөл	Яамд, агентлагууд хамтарна (БСШУСЯ)	1	1		
IV2.4	Эко-парк байгуулах төсөл*	НЗДТГ, МХХДБҮХ	108	43	45	20
IV3	Гэр хорооллыг хөгжүүлэх төслүүд					
IV3.1	Гэр хорооллыг хөгжүүлэх талаарх дүрэм, журам, заавар, нормыг боловсруулах төсөл*	БХБЯ	1	1		
IV3.2	Гэр хорооллын ариун цэврийн байгууламжийг сайжруулах төсөл*	БОАЖЯ, БХБЯ	57	27	30	
IV4	Хог хаягдлыг байгаль орчинд сөрөг нөлөөлөлгүйгээр газарт булшилж хадгалах байгууламж-ландфилл байгуулах төсөл	БОАЖЯ	5	5		
IV5	Байгууламжийн ашиглалтын хугацааг уртасгах төсөл	БХБЯ	1	1		
IV6	Туул голын усан цогцолбор байгуулах төсөл*	Яамд, агентлагууд хамтарна (БХБЯ)	229	9	150	70
IV7	Ус хангамжийг сайжруулах төслүүд					
IV7.1	Хот, суурины ус хангамжийг сайжруулах төсөл *	Яамд, агентлагууд хамтарна (БХБЯ)	322	222	100	
IV7.2	Хөдөөгийн ус хангамжийн өргөтгөлийн төсөл	Яамд, агентлагууд хамтарна (ХХААХҮЯ)	38	20	18	
IV8	Бохир ус цэвэрлэх байгууламжийг сайжруулах төслүүд					
IV8.1	Бохир ус цэвэрлэх байгууламж барих, шинэчлэх төсөл	Яамд, агентлагууд хамтарна (БХБЯ)	369	108	261	
IV8.2	Төв цэвэрлэх байгууламжийн цэвэрлэсэн усыг дахин боловсруулж, техникийн зориулалтаар ашиглах үйлдвэр байгуулах төсөл	Яамд, агентлагууд хамтарна (БХБЯ)	96	60	36	
IV8.3	Ариутгах татуургын сүлжээг шинэчлэх, өргөтгөх төсөл	БХБЯ, ҮХГ	265	103	162	
IV8.4	Сумын төвийн бага оврын цэвэрлэх байгууламж барих төсөл *	БХБЯ, ҮХГ	34	9	25	
IV8.5	Мал аж ахуйн фермийн бохир усыг цэвэрлэх байгууламж барих төсөл	ХХААХҮЯ, БОАЖЯ, НЗДТГ	41	31	10	
IV9	Сэлэнгэ мөрний усан цахилгаан станцын далан байгуулах төсөл*	Яамд, агентлагууд хамтарна (ЭХЯ)	109	9	100	

Эх сурвалж: ЖАЙКА-гийн Төслийн баг

(2) Хөрөнгө оруулалтын хуваарилалт

Хүснэгт 10.2.2-оос 10.2.5-т үзүүлсэн төсөл, хөтөлбөрүүдийг хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай хөрөнгө оруулалтыг Хүснэгт 10.2.6-д хураангуйлж харууллаа. Санал болгож буй төсөл, хөтөлбөрүүдийг 2040 оныг хүртэл гурван үе шатаар хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай нийт хөрөнгө оруулалт нь 6,116 сая ам.доллар болж байгаа ба эдийн засаг, экспортыг төрөлжүүлэх төслүүдэд 764 сая ам.доллар

(12.4%), бүх талын оролцоо, хүртээмжийг сайжруулах төслүүдэд 427 сая ам.доллар (6.6%), нутаг дэвсгэрийн орон зайн төлөвлөлтийг бэхжүүлэх төслүүдэд 3,197 сая ам.доллар (52.3%), ногоон хөгжлийг дэмжих төслүүдэд 1,728 сая ам.доллар (28.3%) тус бүр ногдож байна.

Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлогын баримт бичгийн төсөлд тусгагдсан хөгжлийн төсөл, хөтөлбөрүүдийн нийт хөрөнгө оруулалт нь 8,428,297 тэрбум төгрөг буюу 3,025,232 сая ам.доллар (1 ам.доллар = 2,786 төгрөг) болж байгаа ба дээрх тооцооноос Таван толгой уурхайн 2 мега төслийг хассан тохиолдолд 127,443 тэрбум төгрөг буюу 45,744 сая ам.доллар болж байна. Хэрэв 1.0 тэрбум төгрөгөөс дээш зардал бүхий бусад мега төслүүдийг хассан тохиолдолд үлдсэн төсөл, хөтөлбөрүүдэд шаардлагатай нийт хөрөнгө оруулалт нь 27,014 тэрбум төгрөг буюу 9,697 сая ам.доллар болно. Хүснэгт 10.2.6-д нэгтгэгдсэн ҮХЦТ боловсруулах төслийн санал болгож буй 2040 оныг хүртэл хэрэгжүүлэх төсөл, хөтөлбөрүүдийн зардал нь 2050 он хүртэл хэрэгжүүлэх мега төслүүдийг эс тооцвол урт хугацааны хөгжлийн бодлогын баримт бичгийн төсөлд тусгагдсан төсөл, хөтөлбөрүүдийн хөрөнгө оруулалтын зардлын 63 хувьтай тэнцэж байгаа юм.

Хүснэгт 10.2.6 4 төрлийн төсөл, хөтөлбөрүүдийн хөрөнгө оруулалтын хуваарилалт

Төслүүд	Хөрөнгө оруулалт (сая ам.доллар)			
	Нийт	I үе шат	II үе шат	III үе шат
Эдийн засаг, экспортыг төрөлжүүлэх төслүүд	764	380	195	160
Бүх талын оролцоо, хүртээмжийг сайжруулах төслүүд	427	126	190	111
Нутаг дэвсгэрийн орон зайн төлөвлөлтийг бэхжүүлэх төслүүд	3,197	1,016	1,441	720
Ногоон хөгжлийг дэмжих төслүүд	1,728	661	957	110
Нийт	6,116	2,183	2,783	1,101

Эх сурвалж: ЖАЙКА-гийн Төслийн баг

Бүлэг 10-ын нэмэлт хэсэг: Хөгжлийн тэргүүлэх чиглэлийг тодорхойлох ҮХЦТ-ний хөгжлийн төсөл, хөтөлбөрүүдийн үнэлгээний систем

S10.1 ҮХЦТ-ний төсөл, хөтөлбөрүүдийн бүтэц, зорилт

(1) Тогтсон үнэлгээний системийн хэрэгцээ шаардлага

Хөгжлийн төсөл, хөтөлбөрийг боловсруулж Үндэсний хөгжлийн цогц төлөвлөгөө боловсруулах төслийн “Эцсийн тайлангийн төсөл 1”-д тусгасан бөгөөд төслийн дараагийн үе шатанд эдгээр төсөл, хөтөлбөрүүдийг нэмж боловсруулахаар төлөвлөж байна. Хэрэгжүүлэгч байгууллагууд, салбар хоорондын уялдаа холбоог хангах замаар тэргүүлэх чиглэлийн төсөл, хөтөлбөрүүдийг тодорхойлохын тулд төслүүдийг үнэлэх шаардлагатай. Үүнээс гадна тэргүүлэх чиглэлийн төсөл, хөтөлбөрүүд нь Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлогын баримт бичиг “Алсын хараа 2050”-ын хүрээнд хэрэгжүүлэх үндэсний төсөл, хөтөлбөрүүдтэй нийцэж байх шаардлагатай. “Алсын хараа 2050” ба ҮХЦТ-ний хооронд уялдаа

холбоог хангахын тулд тус хоёр баримт бичигт тусгагдсан төсөл, хөтөлбөрүүдийг эрэмбэлэх үнэлгээний системийг бий болгох шаардлагатай.

(2) Санал болгож буй үнэлгээний системийн бүтэц

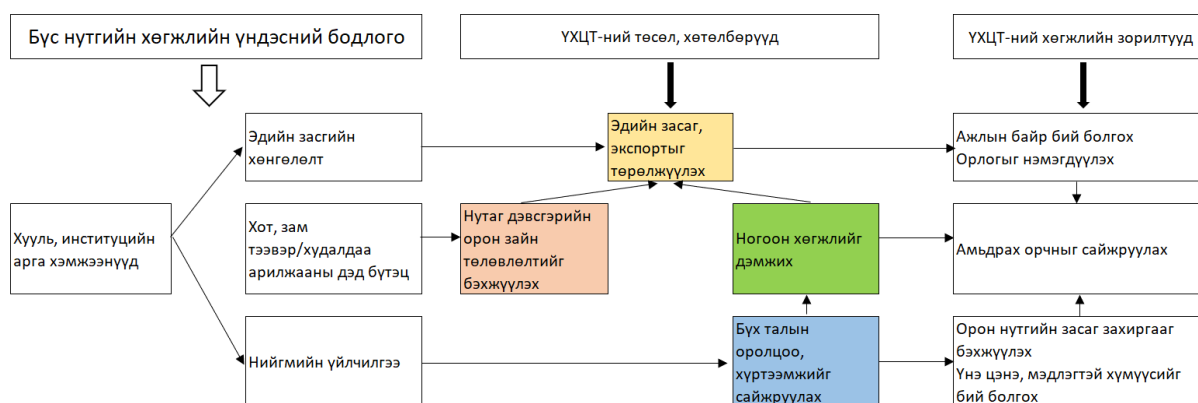
Төслийг боловсруулах, үнэлэх зарчим нь: 1) хэрэгцээ шаардлагад нийцүүлэх, 2) зорилтод нийцүүлэн үнэлэх юм. Тиймээс үнэлгээний шалгуурыг ҮХЦТ-ний хөгжлийн зорилтуудад үндэслэн тодорхойлно. ҮХЦТ нь эдийн засаг, нийгэм, байгаль орчны хөгжлийн гурван зорилтыг дараах байдлаар тодорхойлсон. Үүнд:

- (a) Хөрөнгийн хуримтлалыг нэмэгдүүлэх замаар эдийн засгийн бүтэц, экспортыг төрөлжүүлэх (эдийн засгийн хөгжлийн зорилт);
- (b) Ядуурал, хот, хөдөөгийн ялгааг багасгахын тулд хөдөө, орон нутаг, төв суурин газруудад өгөөжтэй, тогтвортой ажил эрхлэх боломжийг бий болгох (нийгмийн хөгжлийн зорилт);
- (c) Улаанбаатар хотын хүн ам, эдийн засгийн үйл ажиллагааны хэт төвлөрлийн сөрөг үр дагаврыг арилгах замаар хотын байгаль орчны асуудлыг багасгах (байгаль орчны хөгжлийн зорилт).

Санал болгож буй төсөл, хөтөлбөрүүдийг онцлог шинжээр нь ялган хоорондын уялдаатай байдлыг хангахын тулд дараах байдлаар 4 ангилсан. Үүнд:

- I. Эдийн засаг, экспортыг төрөлжүүлэх төслүүд;
- II. Бүх талын оролцоо, хүртээмжийг сайжруулах төслүүд;
- III. Нутаг дэвсгэрийн орон зайн төлөвлөлтийг бэхжүүлэх төслүүд;
- IV. Ногоон хөгжлийг дэмжих төслүүд багтаж байна.

ҮХЦТ-ний хөгжлийн зорилтууд болон төсөл, хөтөлбөрүүдийн хоорондын хамаарлыг Зураг S10.1-д үзүүлэв.

Эх сурвалж: ЖАЙКА-гийн Төслийн баг

Зураг S10.1 Төсөл, хөтөлбөрүүд ба хөгжлийн гурван зорилт бүхий ҮХЦТ-ний бүтэц

Зураг S10.1-д Монгол Улсын Засгийн газрын бүс нутгийг хөгжүүлэх талаар баримталж болох бодлогын ерөнхий схемийг үзүүлэв. Энэ нь эдийн засаг, экспортыг төрөлжүүлэх эдийн засгийн хөнгөлөлтүүд, нутаг дэвсгэрийн орон зайн төлөвлөлтийг бэхжүүлэх хот, зам тээвэр, худалдаа арилжааны дэд бүтэц, бүх

талын оролцоо, хүртээмжийг сайжруулах нийгмийн үйлчилгээ болон эдгээрийн суурь болох хууль, эрх зүй болон институцийн арга хэмжээнүүдээс бүрдэнэ. Монгол Улсын нутаг дэвсгэрийн орон зайн тэнцвэртэй хөгжлийг хангах үүднээс бүс нутгуудад эдийн засгийн хөнгөлөлтүүдийг нэвтрүүлж болно. Хууль, эрх зүйн болон институцийн арга хэмжээ нь бизнесийн орчныг сайжруулна. Нийгмийн үйлчилгээг сайжруулах нь эрүүл ажиллах хүч, үнэ цэнэ, мэдлэгээ хөгжүүлэх эрмэлзэлтэй хүмүүс, өндөр ур чадвар, технологийг эзэмшсэн хүний нөөцийг бий болгох урьдчилсан нөхцөл юм. Энэ бүгд нь ҮХЦТ-нд санал болгож буй хөгжлийн шинэ загвар болох нийгэм, эдийн засгийн хөгжлийн загвараар замнахад чиглэгдсэн.

S10.2 Үндэсний цогц хөгжлийн үнэлгээний систем

(1) Хоёр үе шат бүхий үнэлгээний систем

ҮХЦТ-нд санал болгож буй хөгжлийн төсөл, хөтөлбөрүүдийг үнэлэх тогтсон, цогц үнэлгээний системийг бий болгох шаардлагатай бөгөөд уг системийг “Алсын хараа 2050” баримт бичигт тусгагдсан төслүүдийг үнэлэхэд мөн ашиглаж болно. Бодлого болон мастер төлөвлөгөөний түвшний тус үнэлгээ нь төсөл тус бүрийн үр нөлөөний тоон үнэлгээг гаргадаг төслийн үнэлгээнээс ялгаатай юм. Бодлого, мастер төлөвлөгөөний түвшний үнэлгээ нь өргөн хүрээний олон төрлийн төслийг хамарч төслүүдийг шууд бус, нийлмэл үр нөлөөг үнэлнэ. Ийм шууд бус, нийлмэл үр нөлөөг ихэвчлэн чанарын хувьд үнэлэх боломжтой. Энэ төрлийн үнэлгээ нь чанарын хувьд үнэлдэг ч, олон талын асуудлыг хамарсан үнэлгээний өргөн хүрээг хадгалах шаардлагатай.

Үндэсний цогц хөгжлийн төсөл, хөтөлбөрүүдийг үнэлэхэд хоёр үе шат бүхий үнэлгээний системийг ашиглахыг санал болгож байна. 1-р үе шатанд олон талын асуудлыг хамарсан шалгуураар, өргөн хүрээнд чанарын үнэлгээ хийх буюу өөр өөр салбарын төсөл, хөтөлбөрүүдийг нэгдсэн байдлаар үнэлнэ. 2-р үе шатанд сонгосон индексүүдээр төслүүдэд тоон үнэлгээ хийнэ. Төсөл, хөтөлбөрүүдийг хэрэгжүүлсний дараа үнэлгээний индексийг хяналт, үнэлгээ хийхэд ашиглаж болно.

(2) Үнэлгээний 1-р үе шатны ангилал ба шалгуур

ҮХЦТ-ний төсөл, хөтөлбөрүүдийн үнэлгээний 1-р үе шатанд олон ангилалт үнэлгээний систем (multi-account evaluation system)-ийг ашиглана. Энэхүү системийг хөгжиж буй зарим улс орнуудад бүс нутгийн хөгжлийн төлөвлөлт хийхэд ашигладаг бөгөөд анх АНУ-ын голын сав газрын удирдлагын төлөвлөлт (В түвшин)-ийг хийхэд зориулж боловсруулсан. Энэхүү системийг ашиглахад ҮХЦТ-ний төсөл, хөтөлбөрүүдийг улсын эдийн засгийн (УЭЗ) түвшний, бүс нутгийн хөгжлийн (БНХ) түвшний, нийгмийн хөгжлийн (НХ), байгаль орчны чанарын (БОЧ), институцийн (ИН) гэсэн 5 ангилалд авч үзнэ. Ангилал тус бүрт дөрвөн шалгуурыг тодорхойлж, төсөл, хөтөлбөрүүдийн үр нөлөөний чанарын үнэлгээг Хүснэгт S10.1-д нэгтгэн үзүүлэв.

Институцийн ангиллаас бусад ангилал нь ҮХЦТ-ний 4 ангилал бүхий төсөл, хөтөлбөрүүдтэй дараах байдлаар дүйцэж байна.

Үнэлгээний ангиллууд	ҮХЦТ-ний төсөл, хөтөлбөрүүд
Улсын эдийн засаг (УЭЗ):	Эдийн засаг, экспортыг төрөлжүүлэх

Бүс нутгийн хөгжил (БНХ):	Нутаг дэвсгэрийн орон зайн төлөвлөлтийг бэхжүүлэх
Нийгмийн хөгжил (НХ):	Бүх талын оролцоо, хүртээмжийг сайжруулах
Байгаль орчны чанар (БОЧ):	Ногоон хөгжлийг дэмжих

Бүс нутгийн хөгжлийн ангилал нь нутаг дэвсгэрийн орон зайн төлөвлөлтийг бэхжүүлэх төсөл, хөтөлбөрүүдтэй дүйцэх төдийгүй бусад ангилалд багтсан олон талт төсөл, хөтөлбөрүүдэд хамааралтай. Нутаг дэвсгэрийн орон зайн төлөвлөлтийг бэхжүүлэх төсөл, хөтөлбөрүүд нь бүс нутгийг хөгжүүлэх замаар бүс нутгийн тэнцвэрийг хадгалахад хамгийн үр дүнтэй юм. Дээрх хүснэгтэд багтаагүй институцийн ангилал нь орон нутгийн хөгжлийн санаачилгуудыг төлөөлж болно. Орон нутгийн санаачилгаар хэрэгжих төслүүдийг тодорхойлохоор институцийн ангиллын үнэлгээг тусад нь авч үзэж болно.

Хүснэгт S10.1 ҮХЦТ-ний 5 ангилал бүхий үнэлгээний шалгуурууд

Ангилал	Шалгуур	Үр нөлөөний үнэлгээ		
		Маш эерэг	Эерэг	Сөрөг
1. Улсын эдийн засаг: УЭЗ				
	1.1 Эдийн засгийн үр ашигт байдал	Эдийн засгийн өгөөжийн хувь өндөр	Эдийн засгийн өгөөжийн хувь дунд зэрэг	Төслийн зорилго биш
	1.2 Эдийн засгийг төрөлжүүлэхэд оруулах хувь нэмэр	Чухал хувь нэмэр оруулна	Зарим талаар хувь нэмэр оруулна	Хувь нэмэр бага эсвэл хувь нэмэр оруулахгүй
	1.3 Гадаад валютын гүйлгээний орлогод оруулах хувь нэмэр	Чухал хувь нэмэр оруулна	Зарим талаар хувь нэмэр оруулна	Хувь нэмэр бага эсвэл хувь нэмэр оруулахгүй
	1.4 Үзүүлэх технологийн дэмжлэг	Ихээхэн дэмжлэг үзүүлнэ	Боломжтой/ магадлалтай	Зорилгод тусгагдаагүй
2. Бүс нутгийн хөгжил: БНХ				
	2.1 Орлогын зөрүүг бууруулах үр нөлөө	Бага орлоготой хүмүүсийг дэмжинэ	Үр нөлөө бага эсвэл үр нөлөө үзүүлэхгүй	Сөрөг нөлөө
	2.2 Орон нутгийн ЖДҮ-ийг сэргээх үр нөлөө	Чухал хувь нэмэр оруулна	Зарим талаар хувь нэмэр оруулна	Хувь нэмэр бага эсвэл хувь нэмэр оруулахгүй
	2.3 Олон нийтийн хөгжил	Чухал зорилго болж орно	Зорилгод тусаагүй ч эерэг үр нөлөөтэй	Ач холбогдол бага эсвэл ач холбогдолгүй
	2.4 Орон нутгийн/нутгийн уугуул нөөцийн ашиглалт	Ихээр ашиглана	Зарим талаар ашиглана	Бага ашиглана
3. Нийгмийн хөгжил: НХ				
	3.1 Ажлын байр бий болгох үр нөлөө	Ажлын байрыг ихээр бий болгоно	Ажлын байрыг тодорхой хэмжээнд нэмэгдүүлнэ	Харьцангуй цөөн тооны ажлын байрыг бий болгоно
	3.2 Нийгмийн үйлчилгээг сайжруулах үр нөлөө	Ихээхэн сайжруулна	Зарим талаар сайжруулна	Бага зэрэг сайжирна эсвэл сайжрахгүй
	3.3 Орон нутгийн соёлд үзүүлэх нөлөө	Эерэг нөлөө үзүүлнэ	Бага нөлөө үзүүлнэ эсвэл нөлөөлөхгүй	Сөрөг нөлөө үзүүлнэ
	3.4 Ядуурлыг бууруулах үр нөлөө	Чухал зорилго болж орно	Зорилгод тусаагүй ч эерэг үр нөлөөтэй	Ач холбогдол бага эсвэл ач холбогдолгүй
4. Байгаль орчны чанар: БОЧ				
	4.1 Байгалийн нөхцөлд	Орон нутгийн	Орон нутгийн	Орон нутгийн

	тохиромжтой байдал	байгалийн нөхцөлд тохируулах боломжтой	байгалийн нөхцөлтэй зөрчилдөхгүй	байгалийн нөхцөлтэй зөрчилдөнө
	4.2 Газрын шаардлага ба тохиромжтой байдал	Орон нутгийн газрын нөхцөлд тохируулах боломжтой	Орон нутгийн газрын нөхцөлд тохируулахад бага зэрэг хүндрэлтэй	Газрын шаардлага хэт өндөр ба/эсвэл зохисгүй газар ашиглалт
	4.3 Усны хэрэглээ ба менежмент	Орон нутгийн усны нөөцөд тохируулах боломжтой	Орон нутгийн усны тэнцвэрт бага зэрэг дарамт учруулна	Орон нутгийн усны нөөцийг хэт ихээр ашиглана
	4.4 Байгаль орчны эмзэг байдлыг бууруулахад үзүүлэх нөлөө	Чухал хувь нэмэр оруулна	Зарим талаар хувь нэмэр оруулна	Хувь нэмэр бага эсвэл хувь нэмэр оруулахгүй
5. Институтц: ИН				
	5.1 Хэрэгжилт	Хэрэгжүүлэх аж ахуйн нэгжийг тодорхойлсон	Боломжит хэрэгжүүлэх аж ахуйн нэгжүүд байгаа	Хэрэгжүүлэх зохицуулалт харахан байхгүй
	5.2 Орон нутгийн иргэдийн оролцоо	Орон нутгийн иргэд төслийн бүрэлдэхүүн хэсэг болж оролцоно	Орон нутгийн иргэд оролцоно гэсэн хүлээлттэй	Орон нутгийн иргэд оролцоно гэсэн хүлээлт байхгүй
	5.3 Нутагшуулалтыг дэмжих	Чухал хувь нэмэр оруулна	Зарим талаар хувь нэмэр оруулна	Хувь нэмэр бага эсвэл хувь нэмэр оруулахгүй
	5.4 Орон нутгийн иргэдийн ухамсар/хариуцлага/ санаачилгад үзүүлэх нөлөө	Шууд нөлөө үзүүлнэ	Шууд бус нөлөө үзүүлнэ	Сөрөг нөлөө үзүүлнэ эсвэл нөлөөлөхгүй

Эх сурвалж: ЖАЙКА-гийн Төслийн баг

5 ангилал бүхий үнэлгээний системийг макро, мезо, микро түвшин дэх хөгжлийн бүх төсөлд ашиглана. Аль түвшинд үнэлгээ хийж байгаагаас хамааран аль ангилалд илүү ач холбогдол өгөх нь ялгаатай байна. Ангилал тус бүрийн ач холбогдлоос хамааран тусад нь авч үзэх ИН ангиллаас бусад 4 ангилалд хувийн жин ялгаатай байна. Макро түвшинд УЭЗ, мезо түвшинд БНХ, микро түвшинд НХ-ийг илүү онцолж болно. Түвшин тус бүр дэх үнэлгээний боломжит хувийн жинг жишээ болгон Хүснэгт S10.2-т үзүүлэв.

Хүснэгт S10.2 Макро, мезо, микро түвшний үнэлгээний 4 ангилал тус бүрийн хувийн жин

Ангилал	Төсөл, хөтөлбөрүүд	Макро	Мезо	Микро
УЭЗ	Эдийн засаг, экспортыг төрөлжүүлэх	0.40	0.20	0.10
БНХ	Нутаг дэвсгэрийн орон зайн төлөвлөлтийг бэхжүүлэх	0.20	0.40	0.20
НХ	Бүх талын оролцоо, хүртээмжийг сайжруулах	0.15	0.20	0.40
БОЧ	Ногоон хөгжлийг дэмжих	0.10	0.20	0.30

Эх сурвалж: ЖАЙКА-гийн Төслийн баг

(3) Үнэлгээний 2-р үе шат

Үнэлгээний 1-р үе шатанд макро, мезо, микро түвшин тус бүрт тэргүүлэх чиглэлийн төслүүдийг сонгохын тулд төсөл хэрэгжүүлэх эрэмбийг гаргасан. Сонгогдсон тэргүүлэх чиглэлийн төслүүдийг 2-р үе шатанд дахин үнэлэх ба ингэхдээ аль болох тоон шалгуурыг ашиглана. Үнэлгээний 2-р үе шатанд тэргүүлэх чиглэлийн төслүүдийг 1) дэд бүтэц, 2) эдийн засаг, 3) нийгмийн гэсэн 3 төрөлд хуваана. Эдгээр гурван төрлийн төслийн үнэлгээг нийт оноонд үндэслэн харьцуулах боломжгүй юм. Учир нь эдгээр төслүүд онцлог, үр нөлөөний хувьд ялгаатай. Үнэлгээний 2-р үе шатанд ашиглах шалгуур үзүүлэлтүүд, гурван төрлийн төслүүдэд өөр өөр шалгуурыг ашиглах боломжийг Хүснэгт S10.3-т тусгасан болно.

Хүснэгт S10.3 Үнэлгээний 2-р үе шатны шалгуур, гурван төрлийн төслүүдэд ашиглах боломж

Шалгуур	Дэд бүтэц	Эдийн засаг	Нийгэм
1) Хөрөнгө оруулалтын зардал	✓	✓	✓
2) Ашиглалт, засвар үйлчилгээний зардал	✓		✓
3) Ажлын байрыг нэмэгдүүлэх		✓	✓
4) Эдийн засгийн өгөөжийн хувь эсвэл үр ашиг зардлын харьцаа	✓	✓	
5) Гадаад валютын гүйлгээний орлого	✓	✓	

Эх сурвалж: ЖАЙКА-гийн Төслийн баг

S10.3 ҮХЦТ-ний төсөл, хөтөлбөрүүдийн үнэлгээ

(1) Төсөл, хөтөлбөрүүдийн үнэлгээ

5 ангилал бүхий үнэлгээний системийг ҮХЦТ-ний Эцсийн тайлангийн төсөл 1-д тусгасан бүх төслийг үнэлэхэд ашигласан. 1-р үе шатны үнэлгээг хийсэн бөгөөд үр дүнг төслийн ангиллаар Хүснэгт S10.4 - S10.7-д үзүүлэв. Эдгээр хүснэгтэд төсөл, хөтөлбөр тус бүрийг үнэлгээний 5 ангиллын 4 шалгуур тус бүрээр “0”-маш сайн, “1”-сайн эсвэл “2”-муу гэсэн оноогоор үнэлсэн.

Үнэлгээний ангилал тус бүрийн оноог гаргахдаа 4 шалгуурын оноог нэмсэн ба нийт оноог гаргахдаа бүх 5 ангиллын оноог нэмсэн. Нийт оноог тооцохдоо үнэлгээний бүх ангилалд ижил хувийн жин өгсөн.

Хүснэгт S10.4 - S10.7-оос дараах үр дүнг онцолж байна. Үүнд:

- Эдийн засаг, экспортыг төрөлжүүлэх 30 төсөл, хөтөлбөрийг үнэлсэн ба гол 9 төсөл, хөтөлбөрөөс “Нүүрс тээвэрлэлт, нүүрсний экспортыг дэмжих төсөл” 13 оноо авч, бусад нь 20-иос дээш оноо авсан.
- Эдийн засаг, экспортыг төрөлжүүлэх бусад төсөл, хөтөлбөрүүд 12-17 оноо авсан байна.
- Чацарганы үйлдвэрлэлийн кластер хөгжүүлэх төсөл, Чацарганы тариалалт аль аль нь 30-аас дээш оноо авсан.

- (d) Аялал жуулчлалын салбарын 6 төсөл, хөтөлбөрүүдээс гол төсөл болох “Өртөө” авто зам дагуух үйлчилгээний цогцолборуудыг байгуулах төсөл” хамгийн өндөр оноотой буюу 28 оноо авсан байна.
- (e) Бүх талын оролцоо, хүртээмжийг сайжруулах 15 төсөл, хөтөлбөрийг үнэлсэн ба гол 7 төсөл, хөтөлбөр 25-аас дээш оноо авсан. Бусад төсөл, хөтөлбөрөөс “Малчдын цогц мэдээллийн санг бий болгох төсөл” 26 оноо авч бусад нь 20-иос бага оноо авсан.
- (f) ҮХЦТ-ний эцсийн тайлангийн төсөл 1-д тусгасан нутаг дэвсгэрийн орон зайн төлөвлөлтийг бэхжүүлэх 10 төсөл, хөтөлбөрийг үнэлсэн ба гол 5 төсөл, хөтөлбөр 17-оос дээш оноо авсан бол бусад төсөл, хөтөлбөрүүд 17 болон түүнээс бага оноо авсан.
- (g) Гол төсөл, хөтөлбөрт багтаагүй төслүүдээс “Орхон гол дээр урсацын тохируулга бүхий ус хуримтлуулах сан байгуулах төсөл” хамгийн өндөр буюу 17 оноо авсан
- (h) Ногоон хөгжлийг дэмжих 16 төсөл, хөтөлбөрийг үнэлсэн ба гол 8 төсөл, хөтөлбөрүүд 23-29-ийн хооронд өндөр оноо авсан. Бусад 8 төсөл, хөтөлбөрүүд 11-15-ын хооронд оноо авсан.

**Хүснэгт S10.4 Эдийн засаг, экспортыг төрөлжүүлэх төсөл, хөтөлбөрүүдийн
1-р шатны үнэлгээ**

Ангилал	Шалгуур	1.1 Хилийн Чөлөөт худалдааны бүс болон Эдийн засгийн тусгай бүсүүдийг дэмжих төсөл	1.2 Улаанбаатар хотын нисэх онгоцны буудлын Эдийн засгийн тусгай бүс /ЭЗТБ/-ийг хөгжүүлэх төсөл	2.1 Чацарганы үйлдвэрлэлийн кластер хөгжүүлэх төсөл	2.2 МАА-н үйлдвэрлэлийн кластер хөгжүүлэх төсөл	3.1 Ухаалаг хөдөө аж ахуйг дэмжих төсөл	3.2 Хүлэмжийн аж ахуйг дэмжих төсөл	3.3 Хөдөө аж ахуйн мэдээллийн технологийн паркуудыг хөгжүүлэх төсөл	4.1 Тэжээлийн үйлдвэрлэлийг өргөжүүлэх төсөл	4.2 Мал аж ахуйд зориулсан МХТ-ийн хяналтын болон дэмжлэг үзүүлэх системийг нэвтрүүлэх төсөл	5.1 Усжуулалтын төсөл	5.2 Тосны ургамлын тариалалтын төсөл	5.3 Чацарганы тариалалтын төсөл	6.1 Үхрийн аж ахуй эрхлэх төсөл	6.2 Эрдэнэ шиш даршлах үйлдвэрлэлийн төсөл	6.3 Малын тэжээлийн төв байгуулах төсөл	6.4 Хуурай сүү үйлдвэрлэх технологи нэвтрүүлэх төсөл	7.1 Хөргүүр, зоорийн сүлжээ байгуулах төсөл	7.2 Хүнсний түүхий эд, бүтээгдэхүүний гарал үүслийг тогтоох систем нэвтрүүлэх төсөл	8.1 Газрын ховор элементийн хайгуулын төсөл	8.2 Эрдэс металлын нөөцийн хайгуулын төсөл	9.1 Нүүрс тэжээлэлт, нүүрсний экспортыг дэмжих төсөл	9.2 Нүүрсний ордны хайгуулын төсөл	9.3 Нүүрсний салбарын мастер төлөвлөгөөг боловсруулах төсөл	9.4 Нүүрс боловсруулах үйлдвэрлэлийн кластерыг хөгжүүлэх төсөл	10.1 Үлэг гурвалын музей байгуулах төсөл	10.2 "Өртөө" авто зам дагуух үйлчилгээний цогцолборруудыг байгуулах төсөл*	10.3 Гэр хороолол дахь гар урлалын гудамж байгуулах төсөл	10.4 Өвлийн спорт, амралтын төв байгуулах төсөл	10.5 Нагайхын уурхайн музей, соёл, боловсролын төв байгуулах төсөл	10.6 Аялал жуулчлалын салбарын мэдээллийн сан байгуулах төсөл	
1. Улсын эдийн засаг: УЗЗ		2	2	1	1	2	2	2	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	2	0	0	2	1	1	1	1	1	1	0	1	0	1
1.1 Эдийн засгийн үр ашигт байдал		2	2	2	2	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	0	1	1	1	1	1	1	0	1	0	1
1.2 Эдийн засгийг төрөлжүүлэхэд оруулах хувь нэмэр		2	2	2	2	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	0	1	1	1	1	1	1	0	1	0	1
1.3 Т адаад валютын гүйлгээний орлогод оруулах хувь нэмэр		2	2	2	2	1	1	2	1	2	1	1	1	1	1	0	0	1	2	2	2	2	1	1	1	1	0	0	1	1	1	1
1.4 Үзүүлэх технологийн дэмжлэг		2	2	2	2	2	2	2	0	2	1	1	1	0	1	2	2	2	2	2	1	2	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0
Дүн		8	8	7	7	6	7	8	3	7	4	4	4	3	4	4	4	5	7	6	5	6	5	4	4	4	3	1	3	1	3	
2. Бүс нутгийн хөгжил: БНХ		1	0	2	2	1	1	1	1	2	1	1	2	1	1	0	1	1	1	0	0	0	0	0	1	0	1	1	1	1	0	1
2.1 Орлогын зөрүүг бууруулах үр нөлөө		1	1	2	1	0	1	1	0	2	0	0	2	0	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	1	0	1	2	1	1	0	1
2.2 Орон нутгийн ЖДҮ-ийг сэргээх үр нөлөө		0	0	2	1	0	1	0	1	2	0	0	2	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	2	2	1	1	1	1
2.3 Олон нийтийн хөгжил		1	1	2	2	1	1	1	1	2	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	2	1	2	1	1	1	1	1
2.4 Орон нутгийн/нутгийн уугуул нөөцийн ашиглалт		3	2	8	6	2	4	3	3	8	2	2	8	3	3	1	3	3	3	1	1	2	2	4	2	4	7	5	4	2	4	
Дүн		3	2	8	6	2	4	3	3	8	2	2	8	3	3	1	3	3	3	1	1	2	2	4	2	4	7	5	4	2	4	
3. Нийгмийн хөгжил: НХ		2	2	2	2	0	1	1	1	1	0	1	1	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	0	1
3.1 Ажлын байр бий болгох үр нөлөө		0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1
3.2 Нийгмийн үйлчилгээг сайжруулах үр нөлөө		0	0	1	2	0	0	0	2	0	0	1	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1
3.3 Орон нутгийн соёлд үзүүлэх нөлөө		1	0	2	2	1	1	1	1	2	1	1	2	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	1
3.4 Ядуурлыг бууруулах үр нөлөө		3	2	5	6	1	2	2	2	7	1	2	4	3	2	1	1	3	2	0	0	0	0	0	2	2	3	5	3	4	3	4
Дүн		3	2	5	6	1	2	2	2	7	1	2	4	3	2	1	1	3	2	0	0	0	0	0	2	2	3	5	3	4	3	4
4. Байгаль орчны чанар: БОЧ		1	0	2	2	1	1	1	1	2	1	1	2	2	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	2	1	1	1	1
4.1 Байгалийн нөхцөлд тохиромжтой байдал		1	1	2	2	1	2	1	1	2	1	1	2	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1
4.2 Газрын шаардлага ба		1	1	2	2	1	2	1	1	2	1	1	2	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1

**Үндэсний хөгжлийн цогц төлөвлөгөө боловсруулах төсөл
Эцсийн тайлангийн төсөл 1**

	нөлөө															
	3.4 Ядуурлыг бууруулах үр нөлөө	2	2	2	2	1	2	1	1	2	1	1	1	2	1	0
Дүн		8	6	6	7	4	7	2	6	7	3	5	4	5	6	2
4. Байгаль орчны чанар: БОЧ																
	4.1 Байгалийн нөхцөлд тохиромжтой байдал	2	2	2	2	1	1	0	2	1	1	1	1	0	0	1
	4.2 Газрын шаардлага ба тохиромжтой байдал	2	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	4.3 Усны хэрэглээ ба менежмент	2	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	4.4 Байгаль орчны эмзэг байдлыг бууруулахад үзүүлэх нөлөө	2	1	2	2	1	1	0	2	2	1	1	1	1	1	0
Дүн		8	5	8	6	4	4	2	6	5	4	4	4	3	3	3
5. Институц: ИН																
	5.1 Хэрэгжилт	0	1	0	1	1	1	1	2	2	2	1	1	2	0	0
	5.2 Орон нутгийн иргэдийн оролцоо	2	2	2	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
	5.3 Нутагшуулалтыг дэмжих	2	2	2	2	1	1	0	1	1	1	0	0	0	2	0
	5.4 Орон нутгийн иргэдийн ухамсар/хариуцлага/санаачилгад үзүүлэх нөлөө	2	2	2	2	1	1	1	1	1	0	0	0	1	2	0
Дүн		6	7	6	7	5	4	3	5	5	4	2	2	4	6	1
Нийт оноо		33	22	29	26	20	26	14	31	27	13	14	14	16	25	13

Эх сурвалж: ЖАЙКА-гийн Төслийн баг

Хүснэгт S10.6 Нутаг дэвсгэрийн орон зайн төлөвлөлтийг бэхжүүлэх төсөл, хөтөлбөрүүдийн 1-р шатны үнэлгээ

Ангилал	Шалгуур	III1. Автозамын тойрог сүлжээ барьж байгуулах төсөл	III2. Аймаг хоорондын авто замуудыг барих, сайжруулах төсөл	III3. Аймгуудын тусгай зориулалтын авто замыг барьж байгуулах төсөл	III4. Улаанбаатар хотыг тойрон гарах төмөр замын шугам (Богд Хаан шугам) сүлжээг барьж байгуулах төсөл	III5. Хойд-урд чиглэлийн төмөр замын хүчин чадлыг нэмэгдүүлэх төсөл	III6. Улаанбаатар хотын тойруу зам ба сүлжээг хөгжүүлэх төсөл	III7. Ачаа тээврийн терминалын газрыг ашиглах Улаанбаатар хотын дахин төлөвлөлт хийх төсөл	III8. Хотын захын болон тойруу замын дагуух орон нутгийн хотуудыг хөгжүүлэх төсөл	III9. Улаанбаатар шинэ нисэх онгоцны буудлын дагуул хот байгуулах төсөл	III10. Орон нутгийн агаарын тээврийг хөгжүүлэх	III11. Бүсийн болон орон нутгийн хотуудыг хөгжүүлэх	III12. Орхон гол дээр урсашын тохируула бүхий ус хуримтлуулах сан байгуулах төсөл
1. Улсын эдийн засаг: УЭЗ													
	1.1 Эдийн засгийн үр ашигт байдал	2	1	1	2	2	1	1	1	2	1	2	1
	1.2 Эдийн засгийг төрөлжүүлэхэд оруулах хувь нэмэр	2	1	2	2	2	1	1	0	2	2	2	1
	1.3 Гадаад валютын гүйлгээний орлогод оруулах хувь нэмэр	2	1	1	2	2	1	1	0	2	1	2	1
	1.4 Үзүүлэх технологийн дэмжлэг	1	0	1	1	1	0	1	0	2	1	1	1
Дүн		7	3	5	7	7	3	4	1	8		4	7
2. Бүс нутгийн хөгжил: БНХ													
	2.1 Орлогын зөрүүг бууруулах үр нөлөө	2	2	2	0	1	0	0	1	1	2	2	2
	2.2 Орон нутгийн ЖДҮ-ийг сэргээх үр нөлөө	1	2	2	0	0	0	1	0	0	2	2	1
	2.3 Олон нийтийн хөгжил	1	1	2	1	1	0	1	0	1	1	1	1
	2.4 Орон нутгийн/нутгийн уугуул нөөцийн ашиглалт	1	2	2	0	1	0	1	0	1	2	2	0
Дүн		5	7	8	1	3	0	3	1	3		7	7
3. Нийгмийн хөгжил: НХ													
	3.1 Ажлын байр бий болгох үр нөлөө	1	1	2	1	1	0	1	0	2	2	2	1
	3.2 Нийгмийн үйлчилгээг сайжруулах үр нөлөө	1	2	2	0	1	1	0	1	2	1	2	1
	3.3 Орон нутгийн соёлд үзүүлэх нөлөө	0	2	1	0	1	0	0	1	1	1	1	0
	3.4 Ядуурлыг бууруулах үр нөлөө	1	1	2	0	1	0	0	0	0	1	1	1
Дүн		3	6	7	1	4	1	1	2	5		5	6
4. Байгаль орчны чанар: БОЧ													
	4.1 Байгалийн нөхцөлд тохиромжтой байдал	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	0
	4.2 Газрын шаардлага ба тохиромжтой байдал	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1
	4.3 Усны хэрэглээ ба менежмент	2	1	1	1	1	2	1	1	0	0	1	1
	4.4 Байгаль орчны эмзэг байдлыг бууруулахад үзүүлэх нөлөө	1	2	2	1	1	1	1	1	2	1	1	2
Дүн		5	5	5	5	4	5	5	5	3		3	5
5. Институц: ИН													
	5.1 Хэрэгжилт	2	2	1	2	2	2	1	1	2	1	1	1

**Үндэсний хөгжлийн цогц төлөвлөгөө боловсруулах төсөл
Эцсийн тайлангийн төсөл 1**

	5.2 Орон нутгийн иргэдийн оролцоо	0	1	1	1	0	0	1	0	1	1	1	1
	5.3 Нутагшуулалтыг дэмжих	1	2	2	0	0	0	0	1	0	2	2	0
	5.4 Орон нутгийн иргэдийн ухамсар/хариуцлага/санаачилгад үзүүлэх нөлөө	0	1	2	0	0	1	0	0	0	1	1	0
Дүн		3	6	6	3	2	3	2	2	3	5	5	2
Нийт оноо		23	27	31	17	20	12	15	11	22	24	30	17

Эх сурвалж: ЖАЙКА-гийн Төслийн баг

Хүснэгт S10.7 Ногоон хөгжлийг дэмжих төсөл, хөтөлбөрүүдийн 1-р шатны үнэлгээ

		IV1. Хөрс хамгаалах, газрын доройтлоос урьдчилан сэргийлэх төсөл	IV2.1 Хүнсний бүтээгдэхүүний хаягдлыг бууруулах төсөл	IV2.2 Хаягдал автомашиныг дахин боловсруулах парк байгуулах төсөл	IV2.3 Цементийн үйлдвэрийг ашиглан хатуу хог хаягдлыг эргэлтэд оруулах төсөл	IV2.4 Эко-парк байгуулах төсөл	IV3.1 Гэр хорооллыг хөгжүүлэх талаарх дүрэм, журам, заавар, нормыг боловсруулах төсөл	IV3.2 Гэр хорооллын ариун цэврийн байгууламжийг сайжруулах төсөл	IV4. Хог хаягдлыг байгаль орчинд сөрөг нөлөөллийгээр газарт булширч хадгалах байгууламж-ландфилд байгуулах төсөл	IV5. Байгууламжийн ашиглалтын хугацааг уртасгах төсөл	IV6. Туул голын усан цогцолбор байгуулах төсөл	IV7.1 Хот, суурин ус хангамжийг сайжруулах төсөл	IV7.2 Хөдөөгийн ус хангамжийн өргөтгөлийн төсөл	IV8.1 Бохир ус цэвэрлэх байгууламж барих, шинэчлэх төсөл	IV8.2 Улаанбаатар хотын Дулааны цахилгаан станцуудын ашигласан усыг цэвэрлэх байгууламж барьж байгуулах төсөл	IV8.3 Ариутгах татуургын сүлжээг шинэчлэх, өргөтгөх төсөл	IV8.4 Сумын төвийн бага оврын цэвэрлэх байгууламж барих төсөл	IV8.5 Мал аж ахуйн фермийн бохир усыг цэвэрлэх байгууламж барих төсөл	IV9. Сэлэнгэ мөрний усан цахилгаан станцын далан байгуулах төсөл	
Ангилал	Шалгуур																			
1. Улсын эдийн засаг: УЭЗ																				
	1.1 Эдийн засгийн үр ашигт байдал	0	0	2	1	2	1	1	0	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	2
	1.2 Эдийн засгийг төрөлжүүлэхэд оруулах хувь нэмэр	0	0	2	1	2	1	0	0	0	2	2	0	0	0	0	0	1	0	2
	1.3 Гадаад валютын гүйлгээний орлогод оруулах хувь нэмэр	0	1	2	0	2	0	0	0	0	2	1	0	0	0	0	0	0	0	2
	1.4 Үзүүлэх технологийн дэмжлэг	1	1	2	2	2	0	1	2	2	2	1	0	1	1	0	0	1	1	1
Дүн		1	2	8	4	8	2	2	2	3	8	6	1	2	2	1	2	2	7	4
2. Бүс нутгийн хөгжил: БНХ																				
	2.1 Орлогын зөрүүг бууруулах үр нөлөө	0	0	1	0	1	2	1	0	0	1	1	1	0	0	0	1	0	1	1
	2.2 Орон нутгийн ЖДҮ-ийг сэргээх үр нөлөө	0	0	2	1	2	1	1	0	1	1	1	1	1	0	0	2	1	1	1
	2.3 Олон нийтийн хөгжил	0	0	0	0	0	2	2	0	0	1	1	1	0	0	0	2	1	0	0
	2.4 Орон нутгийн/нутгийн уугуул нөөцийн ашиглалт	1	1	2	2	2	1	1	1	0	2	2	1	0	1	0	2	1	2	2
Дүн		1	1	5	3	5	6	5	1	1	5	5	4	1	1	0	7	3	4	4
3. Нийгмийн хөгжил: НХ																				
	3.1 Ажлын байр бий болгох үр нөлөө	0	0	2	1	2	1	1	0	0	1	1	1	0	0	0	1	0	1	1
	3.2 Нийгмийн үйлчилгээг сайжруулах үр нөлөө	0	0	0	0	0	2	2	1	1	1	2	1	1	1	1	2	1	2	2
	3.3 Орон нутгийн соёлд үзүүлэх нөлөө	0	1	1	0	1	1	1	0	0	0	1	0	1	0	0	0	2	1	1
	3.4 Ядуурлыг бууруулах үр нөлөө	1	1	1	1	1	2	1	0	0	1	1	1	0	0	0	2	1	1	1
Дүн		1	2	4	2	4	6	5	1	1	3	5	3	2	1	1	7	3	5	5
4. Байгаль орчны чанар: БОЧ																				
	4.1 Байгалийн нөхцөлд тохиромжтой байдал	2	1	1	1	1	2	2	1	1	1	1	0	1	2	1	1	2	1	1
	4.2 Газрын шаардлага ба тохиромжтой байдал	2	1	2	1	1	1	1	1	1	0	2	1	1	1	1	2	1	1	1
	4.3 Усны хэрэглээ ба менежмент	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	2	2	1	2	1	1
	4.4 Байгаль орчны эмзэг байдлыг бууруулахад үзүүлэх нөлөө	2	1	2	1	2	2	2	2	1	2	2	1	1	2	1	2	2	2	2
Дүн		7	4	6	4	5	6	6	5	4	5	6	3	4	7	5	6	7	5	5
5. Институц: ИН																				
	5.1 Хэрэгжилт	1	0	2	0	1	1	1	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	0	2
	5.2 Орон нутгийн иргэдийн оролцоо	1	1	0	1	0	2	2	0	0	1	0	1	0	0	1	2	2	0	0
	5.3 Нутагшуулалтыг дэмжих	0	0	0	0	0	1	1	0	0	1	0	1	1	0	1	2	1	0	0
	5.4 Орон нутгийн иргэдийн ухамсар/хариуцлага/санаачилгад үзүүлэх нөлөө	1	1	0	1	0	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1
Дүн		3	2	2	2	1	5	6	2	2	5	3	4	3	2	4	7	4	3	3
Нийт оноо		13	11	25	15	23	25	24	11	11	26	25	15	12	13	11	29	19	24	24

Эх сурвалж: ЖАЙКА-гийн Төслийн баг

(2) Гол төсөл, хөтөлбөрүүдийн макро, мезо, микро түвшний үнэлгээ

Макро, мезо, микро түвшин дэх ач холбогдлоос хамааран үнэлгээний 5 ангилал тус бүрт харилцан адилгүй хувийн жинг өгч болно. Хүснэгт S10.2-т тусгасан хувийн жинг ИН ангиллаас бусад 4 ангилалд ашиглан үр дүнг Хүснэгт S10.8-д нэгтгэв.

Хүснэгт S10.8 Гол төсөл, хөтөлбөрүүдийн макро, мезо, микро түвшин дэх нэгдсэн үнэлгээ

	УЭЗ	БНХ	НХ	БОЧ	ИН	Макро	Мезо	Микро
I1.1 Хилийн Чөлөөт худалдааны бүс болон Эдийн засгийн тусгай бүсүүдийг дэмжих төсөл	8	3	3	3	1	5	4	3.5
I2.1 Чацарганы үйлдвэрлэлийн кластер хөгжүүлэх төсөл	7	8	5	7	6	6.8	7	6.4
I2.2 МАА-н үйлдвэрлэлийн кластер хөгжүүлэх төсөл	6	6	6	7	7	6.2	6.2	6.3
I3.2 Хүлэмжийн аж ахуйг дэмжих төсөл	7	4	2	6	4	5.2	4.6	4.1
I3.3 Хөдөө аж ахуйн мэдээллийн технологийн паркуудыг хөгжүүлэх төсөл	8	3	2	4	3	5	4	3.4
I4.2 Мал аж ахуйд зориулсан МХТ-ийн хяналтын болон дэмжлэг үзүүлэх системийг нэвтрүүлэх төсөл	7	8	7	8	7	7.4	7.6	7.5
I5.3 Чацарганы тариалалтын төсөл	4	8	4	7	7	5.4	6.2	5.7
I7.2 Хүнсний түүхий эд, бүтээгдэхүүний гарал үүслийг тогтоох систем нэвтрүүлэх төсөл	7	3	2	6	4	5	4.2	3.9
I9.1 Нүүрс тээвэрлэлт, нүүрсний экспортыг дэмжих төсөл	5	2	0	3	2	3	2.4	1.8
I10.2 “Өртөө” авто зам дагуух үйлчилгээний цогцолборуудыг байгуулах төсөл	3	7	5	6	7	4.8	5.6	5.5
II1.1 Малчдыг дэмжих бааз байгуулах төсөл	3	8	8	8	6	6	7	7.5
II2.1 Нутгийн удирдлага болон малчдын харилцаа холбоог бэхжүүлэх төсөл	3	6	6	8	6	5.2	5.8	6.3
II3 Залуучууд, насанд хүрэгчдийн ур чадварыг сайжруулах, ажлын байр бий болгох төсөл	7	5	5	4	4	5.6	5.2	4.9
II4 Залуу эмэгтэйчүүдийн карьерыг дээшлүүлэх, дэмжих хөтөлбөр	6	5	7	4	4	5.6	5.4	5.6
II6 Боловсролын салбарын өргөн хүрээтэй шинэчлэлийн төсөл	7	7	6	6	5	6.6	6.6	6.3
II7.1 Эрүүл мэндийн анхан шатны тусламжийг сайжруулах төсөл	4	6	7	5	5	5.2	5.6	5.9
II9.1 Бүлгийн динамикийн төв байгуулах төсөл	4	6	6	3	6	4.6	5	4.9
III1 Автозамын тойрог сүлжээ барьж байгуулах төсөл	7	5	3	5	3	5.4	5	4.4
III2 Аймаг хоорондын авто замуудыг барих, сайжруулах төсөл	3	7	6	5	6	4.8	5.6	5.6
III4 Улаанбаатар хотыг тойрон гарах төмөр замын шугам (Богд Хаан шугам) сүлжээг барьж байгуулах төсөл	7	1	1	4	3	4	2.8	2.5
III5 Хойд-урд чиглэлийн төмөр замын хүчин чадлыг нэмэгдүүлэх төсөл	7	3	4	4	2	5	4.2	4.1
III9 Улаанбаатар шинэ нисэх онгоцны буудлын дагуул хот байгуулах төсөл	8	3	5	3	3	5.4	4.4	4.3
IV2.2 Хаягдал автомашиныг дахин боловсруулах парк байгуулах төсөл	8	5	4	6	2	6.2	5.6	5.2
IV2.4 Эко-парк байгуулах төсөл	8	5	4	5	1	6	5.4	4.9
IV3.1 Гэр хорооллыг хөгжүүлэх талаарх дүрэм, журам, заавар, нормыг боловсруулах төсөл	2	6	6	6	5	4.4	5.2	5.6
IV3.2 Гэр хорооллын ариун цэврийн байгууламжийг сайжруулах төсөл	2	5	5	6	6	4	4.6	5
IV6 Туул голын усан цогцолбор байгуулах төсөл	8	5	3	5	5	5.8	5.2	4.5
IV7.1 Хот, суурины ус хангамжийг сайжруулах төсөл	6	5	5	6	3	5.6	5.4	5.4
IV8.4 Сумын төвийн бага оврын цэвэрлэх байгууламж барих төсөл	2	7	7	6	7	4.8	5.8	6.2
IV9 Сэлэнгэ мөрний усан цахилгаан станцын далан байгуулах төсөл	7	4	5	5	3	5.6	5	5

Эх сурвалж: ЖАЙКА-гийн Төслийн баг

Төсөл нь аль түвшинд хамгийн ач холбогдолтой буюу үр дүнтэй болохыг

харуулахын тулд Хүснэгт S10.8-д хамгийн өндөр оноонуудыг өнгөөр ялгасан. Гол 30 төсөл, хөтөлбөрүүдээс 17 төсөл нь макро түвшинд, 8 төсөл мезо түвшинд, 9 төсөл микро түвшинд илүү ач холбогдолтой байна. Орон нутгийн иргэдийн хөгжлийн талаарх ухамсар, хариуцлага, санаачилгыг илэрхийлсэн үнэлгээний ИН ангиллыг тусад нь авч үзсэн бөгөөд 6 эсвэл 7 гэсэн оноо авсан ач холбогдол бүхий 11 төслийг Хүснэгт S10.8-д мөн өнгөөр ялган онцолсон болно. Эдгээр төслүүдийг Засгийн газрын дэмжлэгтэйгээр орон нутгийн удирдлагын түвшинд хэрэгжүүлж болно. Мөн эдгээр төслүүдийг мезо, микро түвшинд үнэлэхэд харьцангуй өндөр оноо авсан.